

ŠKOFIJSKI LIST

110.

Poročilo o drugem shodu dekanov l. 1915.

Z odredbo z dne 1. oktobra 1915, objavljeno v »Škofijskem Listu« 1915, XI. str. 123, sklicani shod dekanov se je vršil dne 20. oktobra 1915 v škofijski palači. Predsedoval mu je premilostni gospod knezoškof. Udeležili so se ga: g. generalni vikar prelat Janez Flis, vsi gospodje arhidiakoni in 13 gospodov dekanov. Trije gg. dekani so poslali zastopnike, štiri dekanije pa niso bile zastopane radi bolehnosti dekanov, težave potovanja ali drugih ovir.

Shod se je pričel ob 9. uri predpoldne v knjižnici kn. šk. palače. Celsissimus pozdravi zborovalce ter otvori dnevni red s tem, da se prične razprava o prvi točki vzporeda,

o ljudskih misijonih.

O tej točki je podal Celsissimus sledeče poročilo:

Vsaka vojska zapusti prežalostnih posledic za versko in нравno življenje. Kako žalostne posledice bodo še le po sedanjih predolgotrajnih svetovni vojski! Čuje se o pohujševanju v bojni črti, o pohujševanju v vojašnicah, o pohujševanju po deželi, kjer so nastanjeni vojaki, o pohujševanju in zapeljevanju ob času, ko so se mladeniči, idoč na vojsko, poslavljevali in se je poželjivost ne le bolj vzbudila, ampak se ji je tudi laglje in v večjem obsegu zadovoljevalo.

Nas duhovne pastirje srce boli, ker ljubimo Gospoda Jezusa, ljubimo z njegovo krvjo odkupljene neumrjoče duše, ker ljubimo svoj rod in nas njegove telesne nesreče, še bolj pa njegove dušne rane v srce bole, peko in žgo. Ta vroča ljubezen in globoka žalost nam vzbuja želje, premišljevali o pomočkih, da rane zacelimo in нравno pohujšanje zaustavimo in omejimo. Če hočemo imeti uspeha, moramo moliti in v nadi obilne božje pomoči pripraviti in potem začeti delo obenem po vsej škofiji.

Mislím na sv. misijone, ki naj bi se čim prej priredili po vseh župnijah. Misijon vpliva na vso

župnijo, na vse stanove, na dobre in hudobne; sv. misijon poučuje in pretresa, vabi k pokori in k skupni molitvi s tako silo, da je skoraj nemo-goče se ji zoperstaviti. Zato sv. misijon popravi preteklost, pa tudi za prihodnost vzbudi in utrdi sklepe za prenovitev vsega življenja.

Upam, da temu predlogu ne bo nikdo opo-rekal, zato ga tudi na glasovanje ne dam. Posve-tovali se bomo le o redu, po katerem naj bi se misijoni vrstili po vseh dekanijah in župnijah naše škofije. Preden stavim predloge, o katerih se bomo razgovarjali, naj povem, da sem o svetih misijonih razpravljaj z našimi navadnimi misi-jonarji.

Misijone bodo vodili oo. jezuiti, oo. fran-čiškani, oo. kapucini in gg. misijonski duhovniki (lazaristi). Prevzeli bi oo. jezuiti in oo. frančiškani mesečno po tri župnije, oo. kapucini in gg. misijonarji pa po dve. Opravilo bi torej sveti misijon mesečno deset župnij, in letno v desetih mesecih sto župnij. Ker imamo v škofiji tristo župnij, bi se v treh letih prenovila vsa škofija.

Toda v katerem redu naj bi se misijoni vrstili po župnijah? Na razgovor stavim sledeče predloge:

1. Najpoprej se prirede sv. misijoni po me-stih, trgih in večjih, radi posebnih okolišnosti bolj potrebnih župnijah.

2. Misijonarji gredo kar od dekanije do dekanije, in sicer kolikor mogoče vsi v isti dekaniji ob istem času.

3. Prvo leto se vzame v vsakem dekanatu tretjina najbolj potrebnih župnij; v drugem in tretjem letu naj se gre od dekanata do dekanata kar zapored po vseh preostalih župnijah.

4. Na prvi konferenci po tem našem shodu naj gg. dekani z gg. župniki napravijo razpored župnij, in sicer naj imenujejo tisto tretjino župnij, ki naj bi prišle na vrsto prvo leto; vse druge pridejo na vrsto drugo ali tretje leto; zapišejo naj tudi zraven, katere misijonarje bi si želeli,

toda upošteva naj se zgoraj imenovano razmerje; pove naj se, kateri čas bi bil za kako župnijo najbolj neugoden.

5. Predlogi naj se pošljejo ordinarijatu, ki bo vse v sporazumu z gg. misijonarji uredil in končno razpored pravočasno objavil.

Razgovora so se udeležili pri tej točki dekani: Arko, Lavrenčič, Novak, Plantarič, Hoenigmann, Erzlar. Navajale so se sledeče stvari:

Pri misijonih naj bi se upoštevale krajevne dušne potrebe, zato naj bi se misijonarjem pravočasno naznanile, da jih morejo upoštevati pri pripravi za misijon dotične župnije.

Kjer bi bila potreba in bi ne bilo mogoče dobiti zadostnega števila misijonarjev-redovnikov, naj bi svetni duhovniki priskočili na pomoč.

Z ljudskimi misijoni naj bi se nekoliko mesecev po vojski počakalo, da se vrnejo možje in mladeniči in da se duhovi umire.

V posameznih župnijah naj imajo misijonisti redovniki, ki so ga že imeli, ker najbolj poznajo razmere.

Po tem razgovoru je povzel C e l s i s s i m u s glavne točke ter jim pritrdil sledeče: Na potrebe v posameznih župnijah se bodo misijonarji radi ozirali. Prav je, če se misijoni odlože par mesecev po vojski. Glede misijonarjev: tisti, ki jih bodo gg. duhovniki v posameznih župnijah želeli in prosili. V potrebi naj sodelujejo svetni duhovniki.

Nato se je pričelo posvetovanje o drugi točki:

Skrb za sirote, vdove in pohablence.

K tej točki pripomni najprej C e l s i s s i m u s :

Vsak dan dolgotrajne svetovne vojske se množi število sirot, vdov in pohablencev, ki bodo za delo le malo sposobni ali celo popolnoma nesposobni. Posebno o vojaki, ki se tako junaško bore na laški meji, se čuje, da se mora mnogim odsekati roka ali noga, in da jih je precej oslepel.

Za vse te žalostne žrtve bo treba skrbeti. Sodelovanju pri tej skrbi se duhovniki ne moremo, ne smemo odtegniti. Usmiljeni Samarijani moramo biti, ne pa kakor trdosrčni leviti in duhovniki. Saj smo vendar ne le učenci Gospoda Jezusa, ampak poklicani njegovi sotrudniki, da, kar naravnost njegovi namestniki. Vse svoje delo moramo posneti po njegovem delu. On pa je izredno lepo učil, zraven pa tudi žalostne tolažil, bolnike ozdravljaj in vsem dobrote delil; da, celo jokaj je nad bedo človeško. Pa tudi strogo duhovno delovanje bo moglo biti bolj uspešno in bolj obsežno,

ako se žrtvujemo tudi za časne potrebe svojih vernikov, ako z njimi čutimo, z njimi žalujemo, z njimi jokamo in jim vsestransko pomagamo. Razni neuspehi, mnogokratna grda nehvaležnost naj nas od dela in prizadevanja ne odvrne.

Pa kako hočemo, kako moremo pomagati? Najpoprej bomo vsem naklonili duhovne pomoči: tolažili bomo splošno na prižnici, posebej bomo v bolesta srca vlivali dobrodejnega olja v spovednici, mislili bomo nanje v zasebnem duhovnem pastirovanju. To je po sebi umevno in o tem delu ni treba razgovora; le to prosim gg. dekane, da bi se o tem potrebnem, večkrat prav pustem delu razgovarjali in vneli pri raznih duhovniških sestankih.

Duhovna in dušna pomoč ne bo zadostna. Kako govori sv. apostol Jakob: »Ako sta brat ali sestra naga, in potrebujeta vsakdanjega živeža, reče jima pa kdo izmed vas: pojdiva v miru... in jima ne daste, kar je potrebno telesu, kaj bo to pomagalo?« (Jak. 2, 15, 16.) Tudi telesna pomoč bo nujno potrebna. In ravno o tem naj bi se dogovorili: kaj naj duhovnik v tem oziru stori?

Čaka nas dvojno delo, in sicer a) pri državni akciji v korist sirotam, vdovam in pohablencem; b) pri zasebnem delu v korist istim osebam.

Kar se tiče državne akcije, moramo reči, da je naravnost potrebna. Bednikov bo tako ogromno število, da zasebna pomoč ne bo dovolj izdatna. Na Dunaju se je taka pomoč javno zahtevala in tudi pri dotičnih uradih osnovala. In ravno večeraj sem dobil od c. kr. deželne vlade dopis, v katerem pove, kaj se je sklenilo na Dunaju in kaj naročilo deželnim vladam glede pomoči za pohablence.

Ministrstvo za notranje zadeve je po vseh kronovinah ustanovilo »deželno komisijo za oskrbo vračajočih se vojnih invalidov«. Komisija ima nalogo: ortopedično specialno zdravljenje; preskrbo umetnih udov; šolanje nosilcev protez; zagotovitev sprejema in zdravljenja v zdraviliščih, letoviščih in domovih za bolne na pljučih; posredovanje dela.

Za vse to se potrebuje mnogo denarnih sredstev. Prispevala bo država za utemeljitev in uredbo potrebnih zavodov; prispevale bodo občine, razni denarni zavodi in druga društva. Toda to ne zadostuje. Na pomoč mora priti tudi zasebna dobrodelnost, saj je pomoč invalidom velikega pomena za posameznike, za družine, za občine in za družbo. Zato naj bi cerkveni organi v svojem delokrogu zasnovali delo za izdatne in trajne prispevke.

Deželna komisija, v katero tudi ordinarijat svojega zastopnika pošlje, bo skrbela samo za one pohablence, ki so sami ali z družino še pred vojsko na Kranjskem trajno prebivali.

Tako je delo deželne komisije in to je prošnja c. kr. deželnega predsedništva. Razvidno je, da se delu odtegniti ne moremo, marveč nas ljubezen do Boga in do ljudstva žene, naj bi napeli vse moči, da bi se namen dosegel. Pa kako naj bi poskrbeli za stalne prispevke? Ali naj bi se delo naslonilo na patronat? Ali naj se kaj drugega zasnije? Prosim gospode za dober svet.

V razgovor pri tej točki so posegli sledeči gospodje: Arko, Koblar, Rihar, Bizjan, kanonik Lampe, Lavrenčič. Poudarjale so se sledeče misli: Pri skrbi za invalide bo treba na Kranjskem predvsem gledati na kmetiške može in mladeniče, da se po možnosti ohranijo kmetiškemu delu, ker je gotovo devet desetih naših vojakov kmetiškega stanu.

Za invalide srednjih stanov bi se dobile manjše službe pri državi, deželi in pri občinah.

Zdaj dajejo naši ljudje kaj radi za slepce in želeči je, da se ustanovi deželni zavod za slepce.

Prispevki za skrb invalidov naj bi se pobirali po cerkvah ob določenih nedeljah.

Celsissimus: Duhovniki naj se radi udeležujejo pomožnih akcij. Pri deželni komisiji bo ordinarijat imenoval zastopnika. Prispevki naj se pobirajo v cerkvi, oziroma naj župnik določi red za pobiranje prispevkov.

Častni kanonik dekan Novak priporoča, naj bi se za pomoč kmetiškim vdovam od naše strani ustanovila kmetiška pisarna, kjer bi vdove in tudi kmetiški posestniki dobivali brezplačno gospodarskih in pravnih svetov. Pri tem bi bilo zlasti sodelovanje duhovnikov važno. Osrednja kmetiška pisarna bi se ustanovila v Ljubljani, po potrebi pa tudi na deželi v večjih krajih, mestih itd.

Misel se splošno odobri.

Nato poroča čast. kanonik dekan Lavrenčič o skrbi za sirote, vdove in invalide podrobneje sledeče:

1. Sirote so: ali imajo še mater, oziroma enega roditeljev, ali ne matere in očeta. Ločiti je tudi sirote ubogih in sirote premožnih staršev. Pri prvih je vpoštevati tudi materijelna stran, pri drugih bolj dušna.

Ko otrok postane sirota, bodi dušnemu pastirju prva skrb, da dobi poštenega, krščanskega moža za varuha. Varuha pa imenuje sodišče, zato imej duhovnik stik z njim. Povsod to ni

lahko mogoče. Izdala naj bi se naredba, po kateri bi se nastavliali varuhi po nasvetu domačih župnikov, za kar naj se naprosi pravosodno ministrstvo ali direktno ali potom deželnega sodišča.

Precej ingerence ima duhovnik v sirotinskih svetih, če le hoče in se ne brani vnanje stopiti. Sirotinske svete vodijo sodišča. Pa žal, da malokje delujejo z ono živahnostjo, kakor se želi in je tako nujno potrebno, marsikje so zaspali.

Dobro, da se pogovori duhovnik preje z materjo sirote, kjer še živi, pa jej nasvetuje varuha in naroči, da pri sodišču zanj prosi. Z varuhom ostani duhovnik v stiku.

Pri pouku mater se oziraj dušni pastir posebno na matere-vdove z otroki in nauči jih dobro vsega glede krščanske vzgoje. Tudi obliгатna vsakoletna pridiga v cerkvi o vzgoji sirot je prav umestna.

Veroučitelju v šoli so sirote posebno pri srcu. On se potruži še posebno zanje. Vpiše jih v Marijin vrtec, pripravi prav skrbno za sprejem sv. zakramentov in vabi potem k pogostemu sv. obhajilu, vpiše v zadnjem šolskem letu v Marijino družbo ter ko dorastejo v mladeniče, poskrbi vstop v to ali ono mladeniško organizacijo ali tudi več.

Naj še pripomnim, da so matere po starem zakonu sovaruhinje, po novem lahko varuhinje svojih osirotelih otrok. Pri otrocih pa, ki nimajo ne očeta ne matere, naj bi imeli vsaj v nežnih letih, ko si ne morejo sami pomagati, kako dobro žensko kot varuhinjo (staro mater, teto, botro itd.), ker po novi zakonodaji se imenuje tudi ženske za varuhinje. V slučaju, kjer varuhinja-ženska n. pr. pri posestvih vsega ne zmore, se imenuje lahko moški kot sovaruh, zakon — novela z dne 12. oktobra 1914, § 27., št. drž. zak. 276.

V materijelnem oziru naj pomaga dušni pastir, da dobe sirote padlih postavno določeno vzgojnino in, če so sirote revne, tudi postavno določeno podporo v zmislu cesarske naredbe z dne 12. junija 1915, oziroma odredbe skupnega ministrstva z dne 15. junija 1915. Prošnja se vložijo pri županstvu ali direktno pri glavarstvu.

Siroti ostane doma ali pa mora iz hiše. Kam naj gre in komu naj se izroči? Glavno načelo bodi in ostani: kolikor le mogoče prav blizu doma in poštenim, krščanskim družinam ali, če to ni mogoče, dobrim zavodom. Dvojno naj se tu doseže: sirota versko-nravno vzgoji ter pripravi za življenjski poklic, in sicer po stanovitih, katerim pripadajo. Sirote naj se ne iz-

trgajo iz okoliša, v katerem žive, kmečke sirote naj se torej vzgoje za kmečko delo, mestne sirote in obrtnikov po deželi pa za razne poklice, ki so jim primerni. V vsakem slučaju, če je le mogoče, oddaj se sirota s kmetov poštenu kmečki družini, sirota mestna ali obrtnih krogov na deželi pa vernemu rokodelcu, obrtniku. In šele potem, ko to ni mogoče, se odda sirota kakemu zavodu. Vzgoja v družini je bolj individualna kakor v zavodu in, kakor pravijo in je izkušnja pokazala, se ta ne obnese navzlic vsemu prizadevanju vselej posebno dobro. Je pa tudi vzgoja v zavodu navadno le do gotove starosti in se ne ozira na otrokov življenjski poklic.

Upamo, da se bo dalo po teh načelih prav dobro preskrbeti za sirote najbolj zato, ker so ta načela v polnem soglasju s centralo o varstvu osirotele mladine, namreč s »Patronatom Vincencijeve družbe za mladino« v Ljubljani. Ta patronat je posebno danes, ko bomo imeli toliko sirot naših padlih junakov, neizmerne važnosti ter je postalo skrajno potrebno, da se uveljavi in razširi po vseh župnijah. Mnogo se je že o tem patronatu pisalo in priporočalo, kakor v »Škofijskem Listu« 1910, pag. 111—113, l. 1915, pag. 68 in 69, i. 1915, pag. 83—86, ter »Instructio Pastoralis«, pg. 177. Koliko se je pa storilo? Morda mnogo premalo. Nujna potreba pa nas sedaj sili, da se bomo ganili in storili, kar je v naši moči, da se to eminentno karitativno delo povsod udomači.

Pripomnim še dvoje:

Sirote dobivajo do 16. leta podporo in si vsaj deloma od 12. leta naprej ali še prej kaj prislužijo. Nauče naj se varčevati, za kar naj skrbi varuh in kolikor mogoče tudi dušni pastir, da vlagajo, kolikor preostane od nujno potrebnega, v domače hranilnice.

Z malimi sirotami, kolikor se ne bodo mogle oddati v domači ali sosednji župniji v vzgojo ter še niso za šolo, da bi se izročile kakemu zavodu, bodo skoro gotovo nastale težkoče. Obstojča sirotišča ne bodo zadostovala. Morda bi take otročičke sprejemali ženski redovi v Ljubljani in drugod, kjer so v prvi vrsti usmiljenke, kar so po pravilih sv. ustanovitelja dolžne.

V vseh zavodih, tudi ženskih, naj bi se vzgajale sirote versko in narodno, katero slednje se v nekaterih ženskih zavodih pogreša.

2. Vdove naj dušni pastir v dušnem oziru tolaži, obljubi jim pomoč ter podpre z verskimi motivi. V velikih župnijah, kjer se ne more v vsakem slučaju posamno z njimi baviti, naj jih

kdaj skupno povabi. Lepa prilika se mu tudi nudi ob pouku mater in shodu III. reda.

V g m o t n e m oziru naj jim stoji ob strani najprej, da jih pouči o državni podpori — v z d r ž e v a l n i n i in p o k o j n i n i. Pomniti je, da je vzdrževalnina precej višja od pokojnine. Prva se izplačuje, po okrajnem odboru za preživljanje priznana, šest mesecev po dokončani vojni tudi v slučaju, ko je mož v vojni padel. Takoj nato pa dobi vdova pokojnino, otroci vzgojnino. O premožnih je pomniti, da ne dobivajo vzdrževalnine; prejemajo pa pokojnino vse vdove, slednje od d n e v a smrti moža po zakonu z dne 27. aprila 1887, drž. zak. št. 41. V posamnih in posebnih slučajih dobi uboga vdova poleg pokojnine ~~pod~~poro glasom že prej imenovane cesarske naredbe in ministrske odredbe.

Za občevarje z gosposko so večinoma vdove boječe in neukretne. Dušni pastir jim gotovo rad pomaga tozadevno s svetom, posredovanjem, pisanjem, tudi se ne brani potrebnih korakov, ko se gre za dobrobit zapuščene družine.

Gospodarstveno naj jej pomaga z dobrimi nasveti. Če je posestvo zadolženo ali je v posebnih denarnih stiskah, pa si hoče odpomoči z odprodajo ali razprodajo zemljišča, naj jej to odločno odsvetuje. Pomagati si more z amortizacijskim posojilom, najbolje pri domači posojilnici. Pokojnina in eventualna podpora jej bode izdatno pripomogla v plačevanje obresti in amortizacijske kvote. In, če Bog da srečo na polju in v hlevu, bode posestvo kmalu razbremenjeno.

3. Invalidje so posebno vredni našega sočutja, tolažbe in pomoči. O vrnitvi iz vojske naj jih posamno obišče in pri eventuelni skupni slovesni zahvali v cerkvi v govoru posebno pozdravi in pohvali. A tudi pozneje večkrat naj se jih v cerkvenih govorih spominja; daje jim pogum, vzbuja udanost v njihovo usodo ter krepi z zaupanjem v Boga in božje plačilo. Pridobi naj jih za večkratni in pogosti sprejem sv. zakramentov, kjer bodo kmalu skusili, kje se najde prava tolažba in dušni mir.

Seveda bode storil dušni pastir tudi v g m o t n e m oziru zanje vse, kar je v njegovi moči. Izšel je koledar za slovenske vojake za leto 1916. V tem koledarju najdemo, kar je potrebno vedeti glede pokojnine in podpor invalidov. Dobro, da se vsak duhovnik o tem pouči. Trajno državno invalidno pokojnino dobi samo tisti, ki je za vedno nesposoben si kaj prislužiti. Kdor je le deloma za delo nesposoben ali ne stalno, dobi pokojnino za gotov čas. Za rane dobe invalidje posebne doklade, večjo ali manjšo, kakor je rana.

V posebnih slučajih se jim podeljuje letna podpora poleg pokojnine. Če so družine invalidov uboge, so upravičene do letne državne podpore.

Državna podpora in pokojnina ne bode zadostovala, kakor n. pr. pri gostačih, delavcih. Dušni pastir si bode gotovo prizadeval, da nakloni, kjer je to mogoče, privatno podporo. Morda bi se naklonila invalidu primerna in lahka služba, recimo: cerkvenika, občinskega sluga, mrliškega oglednika ali, ako so zmožni: občinskega, posojilniškega tajnika itd.

Skoro bo treba v Ljubljani posebne centralne pisarne za toliko število sirot, vdov in invalidov v deželi, kjer bode treba par pisarniških moči, ki bi se izmed inteligentnih invalidov izbrale.

Centralna pisarna pod duhovskim nadzorstvom bi posredovala v raznih zadevah, kakor n. pr. glede služb in dela, kar bi bilo primerno invalidnemu stanju tega in onega. Pa prošnje in pritožbe bi oskrbovala ta pisarna. Oskrbovala bi se morda ta pisarna z malo odškodnino za ugodno rešene prošnje in pritožbe, tudi hranilnice in posojilnice bi morda rade prispevale z malimi doneski, ali deželni odbor, tudi kak dobrotnik bi se našel, ker bi se šlo tu za ljudi, ki so se posrednje ali neposrednje žrtvovali za domovino.

Celsissimus:

Skrb za sirote je prevzel patronat sv. Vincencija, ki je torej čisto cerkvena naprava. Skrbeti hoče za pravo vzgojo, za pouk in za primeren poklic. O tem smo govorili na zadnjem shodu (Škof. List 1915, str. 69); na temelju dotičnih sklepov sem izdal navodilo gg. duhovnikom in pastirski list vernikom (ibid. str. 83—87); delo patronata sem nujno priporočil v knjigi »Instructio Labacensis« (str. 177 sq.) z besedami: »Valde desideramus, ut Patronatus ubique, in omniis parochiis nostrae dioecesis propagetur.« O uspehu in o današnjem stanju »Patronata« bo poročal kanonik dr. Gruđen.

Arhidiakon stolni kanonik dr. Gruđen poroča o patronatu sv. Vincencija Pavlanskega v Ljubljani. Glavne točke poročila so bile:

Od julija letos se je vpeljal patronat v 60 župnijah. Zdaj imamo delo patronata v približno 100 župnijah vpeljano.

Ljudje se lahko za to delo pridobe. Nekateri večje župnije so poslale po 300 do 400 K. Seveda z enkratnim darovanjem kakšnega zneska ni opravljen. Treba je organizacije in resnega pobiranja. To se mora nasloniti na kako že obstoječo družbo, n. pr. Marijino družbo, tretji red itd. Nadalje treba skrbeti, da prispevki članov ne izostajajo.

Nekateri gospodje so svetovali, naj se ustanove fondi za posamezne dekanije. To ni mogoče, ker je treba skupnega dela in bi se s tem organizacija raztrgala.

Nekateri se dalje vprašujejo, kakšne koristi imajo od prispevkov. Odgovor: vsakih 70 članov ima pravico poslati patronatu enega otroka v oskrb. Zato smo razposlali vprašalne pole, naj se nam sporoči, ali imajo dotične župnije kaj otrok za oskrb od strani patronata.

Dohajajo pa tudi prošnje za podporo revnim družinam. Patronat ni podporno društvo za reveže. Njegova skrb je za vzgojo sirot in nravstveno ogroženih otrok.

Tudi podpora beguncev ni namen našega društva.

Glede delovanja patronata je omeniti sledeče: Patronat deluje na to, da se oddajajo otroci v prvi vrsti k poštenim rodbinam, da tako ostanejo v okolišju svojih razmer. Naj bi se nam sporočili naslovi takih družin, ki bi ali brezplačno ali za gotove zneske otroke sprejemale. V zavodih zdaj ni prostora. Za slaboumne in pohabljenе otroke zdaj ni mogoče poskrbeti, po vojski se bo morala ta zadeva urediti. Radi bi imeli pregled vseh potreb, vsega seveda ne bo mogoče naenkrat izvršiti.

Celsissimus: Vsi spoznamo, kako potreben je patronat. Skrbimo zato, da se organizacija izvede po vseh župnijah. (Instructio pastoralis str. 177 et seq.) Zlasti pridobivajmo delavne člane.

Koblar: Težko je za sirote v nežni otroški starosti od 3 do 6 let. Naznanjam, da imamo v Kranju sirotišnico, ki bo po vojski lahko sprejemala take sirote. Zavod vodijo usmiljenke iz zagrebške hiše; hiša je nova in krasna, vzgoja slovenska. Potrebovali bomo kajpada poleg sirot tudi podpor.

O slabih posledicah vojske.

Celsissimus poroča:

Res, sedaj o vojnem času se mnogo moli; prirejajo se procesije doma in romanja na božje poti; mnogo svetih maš se naroča; semtertja se tudi sv. zakramenti bolj pogosto prejemajo. To je vesela in tolažljiva stran naših prežalostnih časov.

Toda temna stran, kakor se je že pokazala in sem jo nekoliko že omenil, se mi zdi tako grozna, da svetla stran pred njo kar izginja. Težke naloge nas čakajo. Že sedaj se moramo za nje pripravljati. Zato bomo najpoprej našli hude posledice vojske, potem se bomo pa posvetili o našem duhovnopastirskem ravnanju,

Dovolite, da slabe posledice vojske naštejemo najpoprej jaz, potem bom pa prosil, da naštevanje izpopolnite iz skušnje po raznih dekanijah. So pa slabi sadovi vojske doma in na bojnem polju; in po sklenjenem miru bodo doma hude nevarnosti.

a) Posledice doma:

1. podivjanost in trma otrok, pa prezgodnja dozorelost mlajših fantov, odkar so starejši odšli od doma;

2. pohujšanje žensk, posebno deklet na krajih, kjer so bili nastanjeni vojaki; pa ne le pohujšanje, ampak tudi: fornicatio, stuprum, adulterium;

3. razdor med kmeti in delavci, med bogatejšimi in ubožnejšimi sloji; pokazala se je izredna sebičnost, zlasti pri nekaterih vernikih;

4. napetost in nezaupnost do Slovenske ljudske stranke in posebno do Gospodarske zveze radi dobave živil, radi zaplembe pridelkov in radi cen pri žitu in pri živini;

5. nevolja zoper duhovnike in zoper cerkev sploh zavoljo grdih laži in obrekovanj;

6. pretrgano in opuščeno društveno življenje; razdor in propast naših organizacij.

b) Posledice pri možeh in mladeničih, vpo-klicanih v vojake:

1. kletve, celo bogokletje je bolj pogosto in brez strahu;

2. posirovelost, oholost, prezir duhovske oblasti;

3. navada na pijačo, celo na žganje;

4. nečistost in nesramnost sploh; klafanje in nečista dejanja; pri marsikaterih spolne bolezni; spoznanje raznih sredstev contra conceptum;

5. živeti brez sv. maše, brez sv. zakramentov, tudi brez molitve;

6. mlačnost v veri, tudi verski dvomi.

c) Po sklenjenem miru prte sledeče nevarnosti:

1. popivanje, preklinjevanje in ponočevanje posirovelih mladeničev bolj, kakor pred vojsko;

2. sovražno delo nasprotnikov zoper zaupanje in vdanost vernikov do sv. Cerkve in njenih služabnikov; izpodkopavanje verskih in versko-političnih organizacij; razdor v Slovenski ljudski stranki.

Tako sem posnel razne hude, grozne posledice vojske za naše verno ljudstvo. Prosim gospode, da bi moje poročilo še bolj izpopolnili.

Preden začnemo razgovor o tej prevažni točki, naj se dopusti, da najpoprej jaz naštejemo glavne pripomočke zoper našete nevarnosti.

Pripomočki zoper te posledice in nevarnosti bi bili:

1. V prvi vrsti moramo skrbeti, da se po-življi in poglobi krščansko, strogo versko življenje. Zato smo govorili o svetih misijonih in zato se moramo prizadevati za cerkvene družbe in sicer v šoli, za odraslo mladino, v družinah, v raznih stanovih, kakor nam to razvija naša knjiga: »Instructio« od strani 126 do 168. V tem delu se razvija, utemeljuje in opisuje delovanje, kakor se je že začelo in pospeševalo pred vojsko. Prosim, da bi ta del gospodje večkrat prečitali in dobro premislili. Prav posebno priporočam Marijin vrtec, Marijine družbe za vse štiri stanove in njihove odseke, tretji red in privatno delo po družinah. Nov je samo »apostolat mož« (Instr. str. 128), o katerem pravim: »Hinc parochos omnes obsecramus, ut quilibet tum per se, tum per cooperatores »Apostolatium virorum« in parochia constituat atque viros... alliciat, nec ab opere cesset, donec maior saltem pars virorum Apostolatu nomen dederit.«

2. Nujno priporočam izobraževalna društva, kakor jih priporoča zopet naša »Instructio« (str. 175 seq.) in o katerih se je obsežno razpravljalo na katoliškem shodu (Katoliški shod 1913, str. 90—113). Govorilo se je o delu samem, o učnih pripomočkih in o organizaciji. Potrebna je tesna zveza s centralno organizacijo v Ljubljani, ki se bo morala zopet vzbuditi in sicer tako, da bo res dajala migljajeve in navodil za vsa dotična društva po deželi. Premišlujem, kako bi se organizaciji v Ljubljani dalo več življenja in več moči.

3. Zoper razne laži, ki so naperjene proti cerkvi in duhovnikom, naperjene proti Ljudski stranki, da bi se razcepila in razdrla, bi bila morebiti potrebna živahno pisana brošura, ki naj bi se močno razširila, ali vsaj popularni kar zaporedni članki v »Slovincu« in še bolj v »Domoljubu« in po župnijah natančen pouk posameznih, odločnih mladeničev in mož, da bi znali napade bistro in odločno pobijati, kjerkoli bi se poizkušali, n. pr. v tovaršijah, po gostilnah, pri delu, v raznih listih. Pouk mladeničev in mož bi se moral po župnijah organizirati. Od njih bi mogel župnik tudi poizvedeti, kaj se po vaseh govori, kdo grdi in sumniči, od kod laži in nasprotovanja. Odpor bi zasnovali župniki sami, še bolje gospodje zbrani na konferencah za celo dekanijo.

4. Kar se tiče Slovenske ljudske stranke, opozorim na to, kar sem avtoritativno napisal v »Instructio«, kjer govorim »de actione cleri politica«. Vse moramo storiti, da se stranka ne razcepi ali celo razpade. Varujmo se, da ne bomo prenašlo in nepremišljeno obsojali dela onih, ki stranko vodijo; ne izpodbijajmo jim sami ugleda in veljavnosti med ljudstvom. Gotove in resnične pogrške pa naznamo onim, ki morejo pomagati. Nastopimo zoper agitacije, ki stranko cepijo in razdirajo (Instr. pg. 184 seq.).

Vendar pa bodimo oprezní, da nikdar ne govorimo in ne delamo tako, kakor da bi bila Slovenska ljudska stranka isto kot katoliška vera ali cerkev. V tem oziru sem v »Instructio« zapisal: »Semper ita cautus sis tum verbo tum opere, ne populus religionem cum re politica confundat. Repetas populo, te qua sacerdotem obligatum esse, tali et tali parti politicae omnimodam praestare opem, quia principia catholica profitetur et tam diu donec isthaec principia aperte professura est.« (Ibid. str. 185.)

Prosim gospode, da bi se o teh predlogih izjavili in jih še izpopolnili.

Pri razgovoru so se oglasili sledeči gospodje: Lavrenčič, Arko, Novak, Nadrah, Lampe.

Poudarjalo se je sledeče:

Glede šolskih otrok. Kjer radi vojnih razmer ni šole, naj bi se otrokom podajal vsaj verouk v cerkvi ali v drugih primernih prostorih.

Glede zaviranja pijanstva: Naj ostanejo v veljavi ob vojnem času izdane naredbe glede točenja žganja, za kar naj se naprosi c. kr. deželna vlada.

Previdni moramo biti glede slovstva, ki se daje ljudstvu v roke.

Poprijeti se bo treba pastirovanja pri moških.

Pastirovanje se mora poglobiti, ne ostati pri zunanjosti, da se le organizacija na zunaj pelje.

Stolni kanonik mons. dr. Lampe je nato poročal o delovanju deželnega odbora za časa vojske v prid ljudstvu in deželi.

Kot zadnja točka shoda se je obravnavalo vprašanje

o gmočni skrbi za organiste.

Poročal je kanonik dr. Čekal. Poročilo se glasi:

Rešitev organistovskega vprašanja zahteva pravzaprav tri stvari: a) ureditev plač, b) starostno zavarovanje in c) pomoč v potrebi.

V naši ljubljanski škofiji se je v tem oziru marsikaj naredilo.

L. 1907. je kn. šk. ordinariat povabil župne urade, da naj uredijo organistovske plače tako,

da bo minimalna plača znašala 600 K in da naj ti organisti pristopijo k starostnemu zavarovanju. Ta poziv je imel precej uspeha:

1. Nekateri župniki so res stvar uravnali v zmislu kn. šk. navodila. Kjer ni bilo dosedaj minimalne plače 600 K za organiste, so jo povišali bodisi privatno iz lokalnih dohodkov, kjer je bilo to mogoče, bodisi da so se poslužili pri tem konkurenčne obravnave. Skrbeli so dalje, da so ti organisti s 600 K letne plače, ali pa z višjo plačo, kjer je bila že prej v navadi, pristopili k starostnemu zavarovanju. Seve, da so s plačevanjem letnih prispevkov težave in da se pogostokrat pritožuje župnik, da je cerkev preveč obremenjena, ker mora dve tretjini tega prispevka plačevati, in da se pritožuje organist, ker mora tudi on od malih dohodkov si odtrgovati, toda zavest je, da je cerkev preskrbela za starost uslužbenca, ki je zavezan cerkvi zvesto služiti.

2. Nekateri župniki so indirektno izpeljali ukaz kn. šk. ordinariata. Oni so organistu preskrbeli še novo delo: pri hranilnici, v občinski pisarni, službo cerkvenika itd. in s tem pomnožili njegove dohodke. Taki organisti niso pristopili k starostnemu zavarovanju, ker nimajo 600 K od enega opravila; dosegli so torej le ta namen, da lažje družino preskrbijo in si morda kaj za starost prihranijo. Imajo sicer več dela, kar je nazadnje tudi zanje koristno, ker ni dobro, ako ima človek preveč prostega časa na razpolago. Zdi se, da imajo prav oni, ki trdijo, da ako ima organist le organistovsko službo, ima premalo dela, kar je škodljivo v vsakem oziru, in za malo dela je kmalu dosti plačila.

3. Nekateri župniki niso se dosedaj zmenili za ukaz kn. šk. ordinariata in je ostalo glede organistovske službe v ondotni župniji vse pri starem in zadeva čaka še končne rešitve.

Ad 1. so organisti sklenili na svojem sestanku v Novem mestu l. 1914., da se naprosi kn. šk. ordinariat, da cerkev prevzame ves prispevek. Zadeva ta ni še rešena. Ako pa bo povoljno rešena, bi bilo pravično, da se tudi organistom sub 2. preskrbi kaka življenska polica do 50. leta, ali pa do smrti, da imajo kaj za družino. Ravno tako bi bilo želeli, da župni predstojniki sub 3. to pereče vprašanje časa primerno uredijo.

En del organistovskega vprašanja je tudi pomoč v sili in to vprašanje naj bi se rešilo nekoliko v današnji konferenci gg. dekanov.

Organisti v naši ljubljanski škofiji imajo podporno društvo, ki je od c. kr. deželne vlade za Kranjsko in od kn. šk. ordinariata ljubljanskega potrjeno. To podporno društvo po svojih

močeh prihaja na pomoč organistu v raznih težavah, n. pr. v bolezni, nesreči in pomaga tudi vdovam in sirotam. Da to društvo intenzivneje deluje, so bili eni tega mnenja, da bi se vsi organisti vpisali in letni prispevki povzdignili in napravile bi se neke pomožne akcije, kakor imajo tiskarji. Težave bi pa bile v tem, da bi se morala naložiti bremena, in sicer občutna, vsem, tudi najrevnejšim organistom. Zato se je porodila nova misel. Naj bi cerkev sama priskočila temu delovanju podpornega društva na pomoč, in sicer na sledeč način:

Župnije naše ljubljanske škofije vzdržujejo orglarsko šolo v Ljubljani. Prispevajo tako, da plačajo prispevke po številu duš, in sicer 1 K na 200 duš. To znese pri pol milijona ljudi 2500 K, in ravno toliko stane vzdrževanje šole za organiste. Naj bi se ta prispevek vzdignil in računal ali na 100 duš, ali na 150 duš. Ker bi v drugem slučaju ostajalo le krog 1000 K, naj bi se še premožne cerkve vpisale v društvo z 10 K letnega prispevka. Na ta način bi se dobila vsota krog 2500 K, katera vsota naj bi se dajala podpornemu društvu in bi jo odbor porabljal za podporo organistov, ne da bi prihranke nalagal na glavnico.

Gg. dekani so vzeli poročilo na znanje. Sklenilo se je, da naj se pobira prispevek 1 K na 100 duš, vendar naj ta prispevek ne presega pri eni župniji 60 K. Odbor naj prošnje potrebnih organistov reši in določi podporo in izroči vse kn. šk.

ordinariatu, ki si bo pridržal končno odobritev stavljenih nasvetov.

S tem je bil dnevni red končan. K sklepu izpregovori Celsissimus:

Dokončali smo razprave. Obravnave in sklepe bo prinesel »Škofijski List«. Dela, vednega truda in raznovrstnih skrbi bo neizrečeno veliko. H koncu naj še to na srce položim, da bo potrebno prav previdno postopati z možmi in mladeniči, ki so bili v vojski. Psihologično je, da bodo pričakovali priznanja in pohvale. Na tem razpoloženju moramo zidati svoje dušnopastirsko delo. Priznajmo jim njihove trude in napore, z ljubeznijo in prijaznostjo jih skušajmo pridobivati za versko in krščansko življenje, imejmo tudi potrpljenje z njihovimi napakami, sklicujmo se na njihovo močatost, ki naj jih odvrta od podlih dejanj. Predvsem pa molimo za nje, naj jih Bog razsvetluje, in zase, da bi mogli zadeti pravi način postopanja. Če kdaj, bo sedaj potrebno enotno in premišljeno postopanje nas vseh. Kako koristne bodo torej konference »Sodalitatis«, koliko prekoristnega gradiva bo za razgovor in za praktično sklepanje. Ljubezen do Boga, ljubezen in hvaležnost do Gospoda Jezusa Kristusa naj nam podeli in vzdržuje potrebnih moči, potrebne stanovitosti v vseh prihodnjih nalogah.

Deus retribuat! trud, da ste prišli na moj klic k posvetovanju, in prosim Boga, naj s svojo milostjo porosi naše delo in dá uspehov vsestranskih.

111.

Pastoralne konference.

(Anton Bonaventura, knezoškof.)

Do danes (28. oktober), ko to pišem, sem dobil poročila o pastoralnih konferencah iz mesta Ljubljane in iz trinajst dekanij, namreč iz dekanij: ljubljanska okolica, Kočevje, Idrija, Kamnik, Litija, Loka, Moravče, Postojna, Radovljica, Trebnje, Trnovo, Vrhnika, Žužemberk.

Prav kratko bom poročal o pomenu danih vprašanj in pa o konferenčnih razpravah.

I.

Zastavil sem tri vprašanja. Prvo vprašanje je: de obedientia canonica. Namen mi je bil, naj bi gospodje to svojo dolžnost zopet in zopet premislili in se za njo vneli.

Obhajali smo že dve sinodi, in sicer prav slovesno. Določila sinodalna so se dobro preudarila; gospodje imate dotični tekst v rokah. Letos

sem izdal »Instructio«. Njena tvarina je izredne važnosti; preresetavala se je po vsej škofiji v mnogoštevilnih konferencah in nazadnje še pri konferenci dekanov po veliki noči. Vse je torej dobro premišljeno.

Vse te določbe vežejo naše duhovnike. Mislim, da dobrim, gorečim duhovnikom niso butara, ampak srčno zaželeno navodilo za preimennitno dušnopastirsko delovanje. Radi bodo dotične knjige čitali in se po navodilih ravnali. Duhovno pastirovanje bo enotno po vsej škofiji. Gospodje se bodo prizadevali približavati se navodilom kar največ mogoče glede na moči in na okolnosti.

Ker so pa slabosti človeške le prevelike, zato sem z gornjim vprašanjem hotel gospodom vzbuditi vest in vzdržati zavest, da naj ne pre-

zirajo danih navodil, ampak naj jih proučavajo in v pastirskem delovanju izpeljujejo: naj jih za to veže sveta pokorščina, ki jo sveta Cerkev od njih zahteva in so jo v svetem in slovesnem trenutku iz srca obljubili.

Izjavim pa, da nimam namena zavezati sub peccato gravi, ako tudi rabim izraze: mandamus, praecipimus, severe prohibemus. Saj so že peccata levia nekaj groznega! In kaj naj rečem o duhovniku, katerega ne vodi ljubezen do Boga, ljubezen do Cerkve, ljubezen do vernikov, ampak le ali večinoma strah pred smrtnim grehom! Delo njegovo bo le mehanično, brez življenja.

Drugo vprašanje je o kletvinah. In kaj je bil vzrok temu vprašanju, akoravno se je pred malo leti ista zadeva obravnavala v konferencah?

Dozdeva se mi, da se preklinjevanje vedno bolj širi po vsej škofiji. Celó Bog se vedno bolj pogostokrat preklinja z besedo: prekl... Bog. Zadnje čase se semtertja tudi Mati božja Marija preklinja. Tudi dekleta so začela kleti in celo mali šolski otroci. In kaj sem izkusil o pregroznih tujih bogokletstvih? Poprej sem jih opazal le bolj ob mejah laških in hrvaških, sedaj pa skoraj povsod širom škofije; poprej so jih izgovarjali le bolj surovi fantje in grdi pijanci, toda sedaj?

Pa tudi navadnih slovenskih kletev je vedno več, kakor kuga se širijo od kraja do kraja, od družine do družine. Akoravno same po sebi niso smrtni greh, mnoge še mali greh ne: toda škoda, ki jo napravijo po družinah, je naravnost grozna! Odkod to, da so mnogi močje divji, brez srca in brez ljubezni? Odkod to, da so premnogi mladeniči izredno surovi, trmasti, brez pobožnosti in grozni preklinjevalci? In precej deklet? Kako so trdosrčne, svojeglavne, prepirljive! Oh, odtod, ker se doma kolne, ker so oče in celo mati hitro jezni, se raztogote za prazen nič, pa vedno vpijejo, zmerjajo, preklinjajo.

Kakšen bo otrok, ki v taki družini raste? Naša duša je spočetka prazna, nima predstav, nima čustev, edino le moči ima: um in voljo in čustvenost. Toda napolnjuje se v stiski od zunaj, z vtiski, ki prihajajo po čutilih, posebno po vidu in sluhu. Ako so posebno prvi vtiski resnični, blagi, plemeniti, veseli, lepi, kako plemeniti in čista bo domišljija in njene predstave, kako resnične bodo misli, kako blaga in plemenita volja, polna svete ljubezni, o kako nežno, nedolžno, z nebeško svetim ognjem razgreto in prešinjeno srce! Ako so pa vtiski, posebno prvi, surovi, divji, togotni, zopni, kake bodo predstave v domišljiji,

kako pokvarjena bo domišljija, kako potemnjen razum, kako surova, odurna, strastna, sovražna bo volja, sploh kako pokvarjena, spridena vsa čustvenost (Gemüt), ki je središče vsega življenja.

Sedaj si pa misli družino, kjer so oče in celo mati surovi, neotesani, strastno jezljivi, pa koj vpijejo, kolnejo in zmerjajo, naj tudi kletve in zmerjanja ne bodo same po sebi smrtno grešna; misli si družino, kjer ni solnčnega veselja in milega obraza, ampak vedno in vedno le mrzla burja in temna nevolja in jezen obraz: in v tej družini raste otrok od rojstva, da, od spočetja naprej! Kaj bo v njegovi domišljiji, kaj v duši, v čustvovanju, v srcu soloh? Tema in žalost in divja strast! Srce brez veselja, brez nežnosti, brez ljubezni! Razvija se v otroku nevolja, jeza, strah, žalost, trma, sovražnost. In tako se godi v prvih letih življenja! Temna stran prevzame srce otrokovo in ti se čudiš, da je otrok tako zabit, trd, nesprejemljiv za dobro, tako ves pokvarjen! In ti se čudiš, ko čitaš, da glavna smer otroku ostane taka, kakršna je v njegovi mladosti, še pred sedmim letom, še preden v šolo pride.

Načrtal sem najhujši slučaj. In ti se množe. Radi kanoničnih vizitacij hodim po vseh dekanijah, po vseh župnijah. Priliko imam opazovati šolske otroke, opazovati družinsko življenje. So kraji, kjer sem opazil otroke žalostnega obraza, temnih oči; otroke, ki se komaj kaj nasmehnejo, ampak kar nekako tožno obupno sede in predse gledajo. Ko sem zasledoval vzroke, sem doznal, da v teh krajih vse kolne: oče, mati, stara mati, fant, dekle, otrok. Že v zibelki je otrok sto in stokrat preklet. Celó življenje ni skoraj nikoli vesele ure imel. Srce je brez ljubezni. Začne kleti brate, tudi starše. In tako pretužna duša odseva v prežalostnih potezah mladega. Kar nič lepega obraza. In izraz na obrazih pri mladini, pri starših, pri starih ljudeh! Zraven se otrok doma, ali na paši zapelje zgoda na nespodobna dejanja zoper svoje lastno telo, in vzbuja poželjivo naslajevanje in se na to navadi: potem ni čuda, da vse propada; ni čuda, da naše naporno delo nima mnogo uspeha in je vedno velika nevarnost, da hitro propade vse, karkoli smo s pomočjo božjo zgradili.

Res, ni povsod tako hudo. Je še precej krajev, ki niso še tako okuženi. Je še mnogo družin, v katerih ni kletev in vpitja, ampak vlada v njih mir, veselje, krotkost, pokorščina in nežna ljubezen. O srečen otrok v taki družini! Mirno notranje razpoloženje mu čitaš z obraza in kako veselje uživaš s takim otrokom pri sveti spovedi!

Lepo raste; edino one grozne nevarnosti mu še prete, ki nastanejo tempore pubertatis, ako nima potrebnega pomočnika in skrbne duše, ki bi ga v tej nevarnosti obvarovala propada.

Da bi gospode, ki z ljudstvom živite in mu s pomočjo božjo po svojem prevzvišenem poklicu morete toliko pomagati, in ki morete tako globoko poseči v najbolj tajno srčno, dušno in družinsko življenje, na slična razmišljanja nagnil in izpodbudil, sem zadal vprašanje o kletvinah, ga razdrobil na štiri posebna vprašanja in tudi poprašal o izvoru in škodi kletvin. V tej luči boste pa tudi še bolj razumeli vse moje dušnopastirsko delovanje po župnijah in z raznimi knjižicami.

Tretje vprašanje je kakor po navadi v smislu cerkvenih predpisov »casus«, ki naj se reši na temelju moralnih načel. Zadnji del tega vprašanja je bil letos zelo praktičen.

II.

Konference same so se vršile točno po sinodalnih določilih. Udeležilo se jih je 291 duhovnikov, 10 se jih je zadostno izpričalo, le trije so izostali brez zadostnega vzroka.

Pismenih odgovorov se je prineslo po 45 o vsakem vprašanju. Le trije gospodje niso dolžnosti izpolnili; eden mora odgovore doposlati do konca novembra, dvema se je iz zadostnih razlogov delo odpustilo, akoravno sta obljubila naknadno storiti, česar radi boleznii nista mogla.

Razprave so bile večinoma dosti živahne, povsod stvarne in poučne. Mnogi starejši gospodje so v razgovore modro posegali, in sicer najbolj temeljito tam, kjer se je ocenjevatelj že naprej določil.

De canonica obedientia je precej obsežnih in korektnih obravnav. Prepričan sem, da se prav vsi gospodje zavedajo, kako je cerkvena pokorščina nujno potrebna in kako grešen bi bil pomanjkljaj pokorščine, grešno godrnjanje in neutemeljeno presojevanje, in to celo javno v železniških vozovih, po gostilnah in kavarnah. Kdor je le nekoliko vnet duhovnik in iz pravega poklica, njemu pokorščina ne more biti težka: saj se zapoveduje samo to, kar more izpolnjevati, da doseže namen duhovnega pastirovanja. Saj vendar ni zadostno opraviti zunanje delo, ampak posegati se mora v vse družabno, družinsko in osebno življenje, ki naj se uravnava po naukih Gospodovih. Zares težka pokorščina je le v določevanju in sprejemanju raznih cerkvenih služb, in sicer posebno za kaplane. V tem

pogledu se mora večkrat težka žrtev položiti na oltar pokorščine. Škof ve za to, nerad postavlja gospode na poizkušnjo, toda pogostokrat mora. Za vsako prestavo ima škof svoj razlog, ki ga je pred Bogom preudaril: to naj vsakdo ve, akoravno se njemu zdi, da škof kar samovoljno postopa.

O kletvinah so odgovori večinoma dobri. Gospodje so presojevali vse po jasnih določitvah katoliške morale. Le nekaterim gospodom manjka semtertja točnosti, preciznosti pri določevanju o grešnosti raznih kletvin.

Žalibog je pri nas mnogo smrtnih grehov *ex erronea conscientia*. Točen pouk, da bi bil ljudem primeren, je sicer težak, toda potreben. Vendar se mora pa vselej dodati, da tudi kletvine, ki same po sebi niso greh, ali vsaj ne smrtni greh, bi mogle biti smrtni greh radi okolnosti in radi strašne moralne škode posebno v družinskem življenju.

In ravno to bi bil z vprašanjem rad dosegel, namreč, da bi se gospodje sami zavedali, kake so posledice preklinjevanja, kake splošno, posebno pa pri otrokih v družinah, pri katerih je kletev udomačena. In sicer bi bil rad videl, ko bi bil kak gospod to škodo obrazložil psihologično. Res, o strašni škodi za otroke so marsikateri gospodje govorili, toda globokeje ni nobeden posegel.

Globoko spoznana škoda preklinjevanja, tudi onega, ki samo ob sebi ni posebno velik greh, bo gospode nagnila, da boste zoper preklinjevanje prav odločno in resno delovali na vseh straneh dušnega pastirovanja. Delovati bo treba prav posebno v šoli, pri materah in v raznih naših društvi. Odsek zoper preklinjevanje naj bi bil že v Marijinem vrtcu ali Sveti vojski pri šolski mladini; ravnotako v Marijinih kongregacijah, v tretjem redu, pri Orljih, pri izobraževalnih društvi. Tudi v spovednici bo treba sicer ljubeznivo, usmiljeno, vendar pa resno postopati. Principiis obsta! Ergo pri otrocih nastopi koj, ko začnejo svete zakramente prejemati. Prav posebno izdaten pripomoček je: skleni po spovedi, po vsakem svetem obhajilu in prav posebno pri vsaki jutranji molitvi, da iz ljubezni do Jezusa danes ne boš klel; vsaj da ne boš vedoma klel in ako bi ti v naglici iz ust izletela kletev, da se boš koj kesal in sklep ponovil. Pri prihodnjih spovedih se prepričaj, da li otrok ta sklep vsak dan ponavlja in koliko se je že odvadil. Ako se prizadeva, ga pohvali in mu dajaj poguma; ako se ne prizadeva, mu zapreti, da mu boš moral odvezo odložiti; pouči ga, da se bo

moral zdržati svetega obhajila, ako se ne bo pre-magoval.

Isto sredstvo je tudi pri odraslih izdatno. Ako mati in oče le preklinjajo, bodi resen in zahtevaj opisano vsakdanjo borbo. Naj vedo, da kletev, tudi najbolj strašna, ne bo greh, ako vsak dan naredi sklep zoper njo, pa jim le v naglici iz stare navade nevedoma uide iz ust; greh jim pa ostane, ako tudi le v nagli jezi nevedoma zakolnejo, če se nič ne prizadevajo.

To postopanje bi jaz prav posebno priporočal, seveda mora pa tudi zadosten pouk zraven priti.

Casus se je povsod lepo razpravljaj in se je tudi marsikaj praktičnega povedalo, kako naj se poučujejo otroci, poučuje mladina in ljudstvo, da se vere ne bodo sramovali, ampak da bodo nanjo ponosni in jo prav pogumno tudi na zunaj v vseh okoliščinah izpričevali.

III.

Po navadi naj prinese »Škofijski List« o vsakem vprašanju po en odgovor. V tem oziru se odlikujejo: P. Avbelj, vikar Zupanec, kaplani Filipič, Klopčič, Hafner (Žužemberk), Gnidovec (Postojna), Poje, Sušnik (Kočevje), Majdič, Demšar (Moravče), Zabret (Vrhnika), ekspozit Zajc (Nadanje selo), kaplan Muren, Vilfan, Tavčar Matej, župnik Šmit, kaplan Ahačič.

Katerih naloge naj ponatisnem? Težko je bilo pravo zadeti. Nekako najbolj se mi je dopadel odgovor kaplana Majdiča de obedientia canonica in kaplana postojnskega Gnidovca o klevtinah.

I. De obedientia canonica.

(Fr. Majdič.)

V Schillerjevi baladi »Der Kampf mit dem Drachen« je prekrasno izražena krščanska ideja: Pokorščina do predstojnika je vitezu prva dolžnost in najlepša dika, zato je tudi žrtvovanje svoje volje avtoriteti predstojnika največja zmaga. Duhovnik kot miles Christi pugnans contra antiquum draconem diabolum eiusque fautores najbolj jasno in očitno pokaže, če ima res pravega duha ter je vreden svojega stanu, ako je pokoren svojemu škofu. Le tisti duhovniki, ki so pokorni svojemu škofu in simplicitate cordis sicut Christo, non ad oculum servientes quasi hominibus placentes, so pravi duhovski značaji, možje, po Srcu božjem in na svojem mestu. Müller pravi: »Obedientia est virtus, quae promptam reddit hominis voluntatem ad implemendam voluntatem praecipientis; longe excellen-

tior et laudabilior est caeteris virtutibus moralibus, religione excepta.« In sinoda naša pravi: »Sacerdotes peculiari animo amare et servare debent obedientiam, quam in ordinatione sacra solemniter Ordinatio eiusque successoribus promiserunt; ipsa enim est ordinis tum ecclesiastici, tum socialis firmissima basis omniumque virtutum vigil ianatrix. Pokorščina je torej moralna čednost, ki nas dela voljne podvreči se avtoritativni volji postavne oblasti. Postavna oblast se mora seveda strinjati z voljo božjo in nam zamore ukazovati samo v soglasju z voljo božjo, zato pravi Müller: »Obedientia hominibus praestanda non est alia virtus, quam obedientia, quae Deo praestatur, quia dum hominibus obtemperatur, Deo ipsi obtemperatur, a quo superiores humani potestatem praecipiendi habent et cuius vices gerunt.« Pokorščina, s katero zavoljo Boga daruješ predstojniku kot namestniku božjemu svojo voljo, je najvišja daritev. Sv. Gregor pravi: »Melior est obedientia quam victimae, nam per victimas aliena caro, per obedientiam propria voluntas mactatur«. S splošnega principa: »Tenentur omnes Deo obedire in omnibus, tenentur subditi superioribus suis obedire in eis, in quibus subiiciuntur illis, nisi praecepta sint contra Dei voluntatem« (Müller), preidemo k posebnemu vprašanju:

1. Kako daleč se razteza kanonična pokorščina? Odgovor: Kanonična pokorščina se razteza tako daleč, dokler seže predstojnikova jurisdikcija in se več ne dotika stvari, ki stojijo zunaj kompetence njegove jurisdikcije. Škofijska sinoda pravi: »Obedientia canonica resultat ex Ecclesiae catholicae constitutione, qua potestas sacra variis gradibus varie distributa est, ita ut alii aliis subditi sint, ac propterea minores maioribus obedire teneantur. Regula vero generalis huius obedientiae est: cuilibet obtemperandum pro modo suae superioritatis et intra terminos suae potestatis praecipientis«. — Torej smo dolžni duhovniki kanonično pokorščino predstojnikom, ki imajo nad nami jurisdikcijo. Jurisdikcija nad vsemi verniki sveta ima rimski papež, škofje le nad mašniki in verniki svoje škofije, višji redovni predstojniki, n. pr. opati, redovni generali še posebej nad člani svojega reda. V našem slučaju se omejimo na kanonično pokorščino napram svojemu škofu. Splošno dolžnost kanonične pokorščine slovesno obljubi klerik pri ordinaciji vsakokratnemu svojemu škofu. Posebno dolžnost kanonične pokorščine prevzame še duhovnik pri nastopu od škofa podeljene službe, katera dolžnost je često še podkrep-

ljena s službeno prisego in se v ožjem smislu sme imenovati duhovnikova uradna dolžnost. Vsota vseh splošnih dolžnosti na podlagi ordinacije in posebnih dolžnosti s službenega stališča nasproti škofu, ki je *custos et executor canonum*, tvori kanonično pokorščino napram škofu.

Kanonična pokorščina se splošno razteza na vse cerkvene postave in posebej še na dolžnosti, ki jih duhovnik *implicite* sprejme pri nastopu podeljene službe. Vse te cerkvene postave, določbe, podložnosti in pristojnosti se brevi manu ne dajo naštet, ker se ravna tudi po časovnih in krajevnih okoliščinah. Vendar pa kanonična pokorščina ni absolutna in slepa, ker se smejo pismeno ali ustno navesti razlogi, ako škof v kakem slučaju duhovniku hoče naložiti neprimerna, neopravičena ali pretežka bremena. Dolžnost duhovnikova je pa, da v tem slučaju neopravičeno svarilo mirno sprejme ali pretežke zahteve vzame brez godrnjanja na znanje ter takoj škofu vso zadevo pojasni. »Etiam in dubio, an id, quod praecipitur, sit contra praeceptum Dei nec ne, semper obediendum est. Nam in dubio melior est conditio possidentis, puta superioris praecipientis; unde licet fortasse superior iniuste faciat praecipiendo, tamen subditus iuste facit obediendo, et stante dubio excusabitur ob necessitate servandi« (Reiffenstuel). Škof torej ne more nič zapovedati, kar kanonično pravo prepoveduje, ničesar prepovedati, kar cerkveni zakoni zapovedujejo, oziroma dovoljujejo. Škof sme v svoji diecezi urgirati zlasti splošne cerkvene postave. Vrhu tega sme škof v okviru splošnih cerkvenih postav izdati, posvetujoč se s stolnim kapiteljnom, škofijske določbe in posebno še sinodalne odloke, ki istotako vežejo v vesti njemu podrejene duhovnike. Tudi nekatere splošne cerkvene postave kar izrecno velijo, naj se podrobna navodila z ozirom na časovne in krajevne potrebe še posebej določijo po škofih. Iuxta vel praeter ius canonum sme škof po svojih odlokih in sinodalnih določbah ukazati, kar smatra za koristno in potrebno za dušno pastirstvo v cerkvi in zunaj cerkve; vse, kar zadeva dušno pastirovanje, božjo službo, klerikalno disciplino ter posebne določbe de vita et honestate clericorum. Sme torej škof iz gotovih razlogov duhovnikom prepovedati kolesariti, hoditi na lov — ne samo clamorosam, etiam quietam venationem klerikom prepovedati, istotako poostriiti določbe circa frequentationem cauponarum, habitum clericalem etc. Če sinodalne določbe velijo skrbeti duhovnikom za vzgojo mla-

dine potom pripomočkov modernega pastirovanja v društvih, bratovščinah, Marijinih družbah itd., priporočajo skrb za pouk staršev, zlasti krščanskih mater, misijone, izseljence, treznost, časopisje in razno socialno delovanje, kar ima slednjič namen ljudstvo obvarovati nevarnosti zveličanja ter ga voditi preko novih časovnih razmer k Bogu, bo vesten duhovnik pač storil vse, kar je v njegovi moči in nikdar z nasprotniki Cerkve temu nasprotoval, kakor bi hotel tarnati z Mefistom: »Leider hat man jetzt so viele Mittel, dem Teufel Seelen zu entziehen« (Goethe, »Faust« II). Po škofijskih odlokih in sinodalnih določbah se zamašijo vrzeli v cerkvenih splošnih postavah. Poleg navadnih službenih dolžnosti sme škof, če je pomanjkanje duhovnikov ali če se more sklicevati na pravomočno navado, zahtevati od duhovnika, da prevzame kaka opravila, ki so pravzaprav zunaj njegovega službenega delokroga. Splošno ne more škof siliti duhovnika, naj prevzame kako gotovo službo, vendar pa sme izjemoma iz tehtnih vzrokov zahtevati, da prevzame kako določeno službo (n. pr. župnijo), če to zahtevajo cerkveni interesi. V tem slučaju bo duhovnik iz ljubezni do neumrjočih duš in zavedajoč se pri ordinaciji dane obljube kanonične pokorščine svoje želje in interese podredil višjemu cilju, pozabil nase in se podvrgel škofu. Da, če je duhovnik zdrav, zmožen in v cerkveni službi nastavljen, ga sme škof celo potom cenzure prisiliti, da v interesu Cerkve prevzame določeno službo. To zlasti velja za kaplane, ki so ad nutum Episcopii amovibiles in morajo delovati tam, kamor jih pokliče. Pa tudi kaplanov se ne sme prestavljati brez vzroka, ampak ex iusta vel rationabili causa, da pri tem ne trpi potreben ugled duhovnika in blagor vernikov, ki se zbog prepogostega menjavanja dušnih pastirjev ne bo varoval in gojil. Če bi klerik hotel zapustiti škofijo, ga ima v slučaju potrebe škof pravico obdržati v škofiji ali zunaj škofije bivačega nazaj poklicati. Od škofa podeljene službe duhovnik ne sme sua sponte zapustiti, zlasti ne tako prestopiti v drugo škofijo. Če ima klerik opravičen razlog, mu škof ne sme odrekat dimissorija iz škofije, ako je voljan kak drug škof ga sprejeti v svojo škofijo. Dokler faktično ne prestopi v drugo škofijo, je dolžan kanonično pokorščino prvemu škofu. Ne more pa škof zabraniti duhovniku postavnim potom prestopiti v kak red z navadnimi ali slovesnimi obljubami. Istotako ni dolžan duhovnik škofu pokorščine v zadevah čisto svetnega značaja, ki nimajo vpliva niti na klerikalno disciplino, n. pr. glede premoženja,

volitev, kjer se ne gre za verska načela, pripadnosti k stranki, katere cilji niso sovražni Bogu, Cerkvi ali postavnemu redu. Iz vpoštovanja vrednih razmer z ozirom na cerkveno disciplino in blagor vernikov pa sme škof duhovniku tudi v posvetnih zadevah zapovedati pokorščino; to velja zlasti glede izdajanja kakega časopisa, sprejetja mandata v državno ali dež. zbornico. Četudi za to ni splošne in izrečne cerkvene prepovedi, sme vendar škof z ozirom na dušno pastirstvo in cerkveno disciplino kleriku mandat prepovedati. Pri izdajanju knjig, ki so celotno ali deloma verskega ali npravnega značaja, si mora duhovnik preiskrabeti škofijski »Imprimatur« ali »Nihil obstat«.

2. Da je kanonična pokorščina potrebna, bo pritrdil vsak, ki premisli besede sv. Pavla: »Vsakdo naj bo višji oblasti pokoren; ni je namreč oblasti razen od Boga, a katere so, so od Boga postavljene. Kdor se torej oblasti ustavlja, se božji naredbi ustavlja; in kateri se ustavljajo, si pogubljenje nakopavajo.« Kako goreče je molil naš Zveličar pri zadnji večerji, »ut omnes unum sint«. Središče te prepotrebne enote in edinosti v škofiji je škof, a to le tedaj, če se mu izkazuje dolžna kanonična pokorščina, sicer kraljestvo zoper sebe razdejava razpade. Vez (Kitt), ki spaja vernike z duhovniki in duhovnike s škofom, je kanonična pokorščina. Če ljudstvo zapazi, da župnik ne uboga škofa, tudi samo ne uboga svojega dušnega pastirja. Župnik je sam kriv, da mu ljudstvo ni pokorno. »In quo quis peccaverit, in eo et punietur.« Koliko svobodomiselstva tak scandalum e clero rodi! Če pa duhovščina dobro drži s svojim škofom, je to acies ordinatissima, ki je vsi sovragi ne premagajo. Sploh je duhovnik obljubil pri ordinaciji to pokorščino, pod tem pogojem in po tej pogodbi je bil sprejet v klerus, zato jo je dolžan držati že ex iustitia. Težka je čestokrat pri naši slabi naravi, a duhovnikovo življenje je daritev, če se sam ne žrtvuje, postane pa žrtev svojih strasti. Če so še lajki nam dolžni pokorščino, če sv. Pavel graja Korinčane radi needinosti in razprtij ter hvali sveti Luka prve kristjane, ker so bili enega duha in ene misli, koliko bolj še to velja duhovniku, da se zaveda pokorščine z ozirom na lastno korist in dušni blagor vernikov! Celotno framasoni, katerih cilj in geslo je Blanquijev rek »Ni Dieu, ni maître!« zahtevajo v svojih vrstah železno disciplino. John Milton pravi v »Paradise lost«, da so še hudiči edini med seboj. In duhovniki naj bi ne poznali kanonične pokorščine nasproti škofu, brez katere ni med nami edinosti, katero opažamo celo v taboru Antikrista!

3. Kanonično pokorščino klerik pri ordinaciji slovesno obljubi škofu in njegovim naslednikom. Ta obljuba nima veljave redovne obljube (votum), temveč je obljuba zvestobe, dana predstojniku. Če se pridruži še službena prisega, tedaj se pokorščini pridruži še obligatio vi religionis. S smrtjo dotičnega škofa ne preneha, ker obsega cerkvene dolžnosti, kakor jih mora škofov naslednik tudi zahtevati. Le določbe, ki jih je dal škof samo za čas svojega življenja, po njegovi smrti ne veljajo. Splošna pokorščina za duhovnika ne preneha, pač pa posebne s službo prevzete dolžnosti, če je na službo resigniral.

4. Iz doslej navedenega je razvidno, da smo duhovniki pod grehom dolžni izpolnjevati splošno in v vseh rečeh kanonično pokorščino, kar se tiče cerkvenih postav, škofijskih odlokov in sinodalnih določil, ki vežejo v vesti. Celotno bi se pregrešil (Cfr. Noldin, »De praeceptis Dei et ecclesiae«, n. 280), kdor bi ex contemptu formalis praecepti vel praecipientis prelomil v navedenih slučajih kanonično pokorščino. Pa ni lahko vselej ubogati, pač pa stroga dolžnost. Če duhovnik v svoji slabosti in užaljenem samoljubju vidi krivice tudi tam, kjer jih ni, ter daje z zabavljanjem duška svoji ogorčenosti celo nasproti vernikom, če slabe namene škofu podtika, zabavlja, obsoja in smeši škofijske odločbe, je uporen, trdovraten in nespravljaliv, če z nepokorščino išče utehe v svoji nevolji, zgrešenem poklicu ali slabi vesti, je ob sebi umevno, da greši, morda celo smrtno greši, dela pohujšanje in nasprotnikom Cerkve sovražno veselje, da kažejo na stan rekoč: »Glejte, kako se 'ljubijo' med seboj!« S tem seveda ne bo sebi in ne vernikom koristil, a tudi liberalcem ne imponiral, pač pa si napravljaj težak odgovor za zadnjo uro.

II. Kletve.

(Anton Gnidovec.)

Gospod Bog je zaukazal v drugi božji zapovedi: »Ne imenuj po nemarnem božjega imena!« To je torej zapoved oziroma prepoved božja in vendar — kako neizmerno se greši proti njej; in naše sicer dobro in pošteno slovensko ljudstvo ni zadnje pri tem. Kletev je dandanes nekaj »modernega«. Kolne vse od kraja, od otroka, ki še križa ne zna delati, noter do sivca, ki z eno nogo stoji že v grobu. Kletev slišiš brez izjeme v vseh stanovih; kolneta pometač in voznik na cesti, katerima bi človek nazadnje še toliko ne zameril, ker pač živita v takih okoliščinah, pa kolne tudi visok mestni uradnik, ki se šteje za »olika-

nega. Pa žalibog tudi celo med duhovniki kletev ni neznana stvar.

Preklinja se torej mnogo in na različne načine in s tem se tudi na različne načine, bolj ali manj žali Bog, ki je kletev prepovedal v božji zapovedi. Gotovo je, da je kletev greh, in gotovo je tudi to, da so nekatere kletve tudi smrtni greh. In tako preidem k prvemu v »Škofijskem Listu« glede kletve stavljenemu vprašanju:

A. Ali je pri nas kaj smrtnogrešnih kletev?

Za presojo in povoljno rešitev tega vprašanja je treba pred vsem dobro poznati nauk moralke. Ta pa uči takole:

1. Prazno izgovarjanje sv. imen je samo na sebi — objektivno mali greh. Izgovarjanje in klicanje hudobnega duha z imenom »hudič« in podobnimi imeni pa samo na sebi niti greh ni, temveč kaže le človeško neotesanost; je torej bolj zoper pravila omike kakor morale.

2. Bogokletstva so pa sama na sebi, objektivno smrtni greh, in sicer »ex toto genere suo«.

Poleg teh dveh glavnih principov uči moralika še tole:

a) Proklinjati svetnike ali svete reči, n. pr. zakramente, ali zaničljivo, zlovoljno govoriti o kakem svetniku, to je bogokletstvo, ker je v tem obsežen nek odnos do Boga.

b) Proklinjati brezumne stvari, veter, dež, točo, slabo vreme, živali, to navadno ni nikdar bogokletstvo, ker se pri tem povečini ne misli na Boga.

c) Proklinjati razumne stvari, človeka, to je pa le proti ljubezni, ne pa bogokletstvo, ker se tudi pri tem ne misli na Boga. Vendar pa je pomniti, da so kletve zoper ljubezen do bližnjega, če se z njimi bližnjemu resnično želi kako večje zlo, same na sebi smrtni greh. Kaj pa te kletve izgovarja, da navadno niso smrtnogrešne, o tem pozneje.

Da se torej objektivno presodi, je-li pri nas kaj smrtnogrešnih kletev, za to pride v poštev le bogokletstvo in pa točki a) in c). — Gotovo je, da se sliši pri nas mnogo bogokletstva. Zastopana je vsa trojna vrsta bogokletstva:

1. blasphemia haereticalis, ki poleg žaljenja božje časti obsega tudi kako herezijo, n. pr. Bog je krivičen, tiran, neumen itd.

2. blasphemia imprecativa, n. pr.: naj Bog pogine, preklet Bog itd.

3. blasphemia probrosa, to so bogokletstva sama na sebi, ki ne obsegajo drugega kakor pozitivno žaljenje božje časti. Izrazov za ta bogo-

kletstva nima slovenščina skoro nič, pač pa so jih ljudje pobrali iz tujih jezikov, zlasti iz laščine, n. pr.: Porco Dio; iz hrvaščine jebemti Boga, sveca itd.

Pa ne preklinja se le Bog na različne načine, ampak tudi svetniki in zlasti Mati božja. Najbolj je zdaj v navadi grdo preklinjevanje devištva Matere božje. Marijo preklinja nedorasel deček, preklinja jo odrasel pijanec in le prepogosto se zlasti sedaj sliši ta kletev tudi iz ust vojakov.

Proklinjajo se dalje tudi stvari, ki imajo najožji odnos do Boga samega, n. pr. sv. zakramenti, zlasti sv. krst (prokleti krst in pa rotnje: pri moji krščeni duši). Pa tudi celo sv. hostijo slišijo naši ljudje preklinjati, in sicer od laških delavcev; sploh so najgrša bogokletstva prišla z Laškega in se žalibog udomačila tudi pri nas.

Vse te dosedaj omenjene kletve, ki so udomačene tudi pri nas, so, kakor že rečeno, objektivno smrtni grehi. Tudi če morda bogokletnež ne namerava s temi izrazi naravnost kleti Boga, samo da izprevidi, da s kletvijo žali čast, ki gre Bogu, greši ravno tako hudobno, kakor če bi naravnost nameraval žaliti Boga, samo da v prvem slučaju tako zelo (in tanto gradu) ne greši. — Subjektivno so pa te kletve lahko tudi mali grehi, če namreč izvirajo iz jeze ali nepremišljenosti ali pa če jih preklinjevalec popolnoma ne razume in ako se resno prizadeva, da bi se jih odvadil; brez greha pa te kletve ne bodo skoro nikdar.

Zelo pogostne dalje so pri nas tudi kletve, s katerimi eden preklinja drugega, s katerimi se bližnjemu želi kako zlo ali se žali njegova čast. Sem spadajo n. pr. kletve: da bi te hudič, vrag vzel; da bi te strela ubila itd. — Kakor že rečeno, so take kletve, ker so zoper ljubezen do bližnjega, smrtni grehi same na sebi; vendar pa nekatere okoliščine store, da so skoro vedno le mali greh, n. pr.: 1. parvitas materiae, če se želi bližnjemu le neznatno zlo, n. pr. da bi te koklja brenila in podobno; 2. inadvertentia mentis, če kletev izvira iz velike, nagle jeze in razburjenosti; 3. defectus seriae voluntatis, če kdo ne misli in ne želi v resnici tako hudo kakor reče, ampak hoče le koga ostrašiti in dati duška svoji jezi. Zgled: Mati se obtoži, da je preklela otroke in je rekla: »Da bi vse skupaj hudič vzel.« — In na vprašanje: No, mati, kaj bi pa naredila, ko bi hudič res prišel ponje?, v zadregi odgovori: »O, kako bi se prestrašila, kako bi jih branila in držala nazaj!« — Seveda je taka materina kletev lahko velik greh iz drugega vzroka, namreč z a v o l j o

pohujšanja pri malih, — če že toliko razumejo. — Ker kletve te vrste skoro vedno spremlja eden ali drugi teh olajševalnih razlogov, zato so malokdaj smrtnogrešne. Večkrat so take kletve (če je izključeno pohujšanje) celo brez vsakega greha, ker pogosto popolnoma brezmišelnost in nepremišljeno uidejo iz ust preklinjevalca. Toliko o teoriji, iz katere se da v posameznih slučajih določiti, ali je izrečena kletev smrtnogrešna ali ne.

B. Izvor in vzrok kletve.

Prvi, daljni vzrok in korenino vsega hudega je gotovo iskati v izvirnem grehu, vsled katerega je človeški um oslabil in se je volja nagnila k hudemu. Človek se vedno laže in hitreje nauči kaj slabega kakor dobrega; tako je tudi glede kletvine. — Drugi, bližnji vzroki bi bili pa tile:

- slaba, napačna vzgoja,
- slaba družina,
- vedno preseljevanje,
- pomanjkanje ljubezni do bližnjega.

1. Kakor bodo starši otroka vzgojili, tak bo človek tudi pozneje. Če morda otrok kje pobere kako kletev in jo ponavlja, pa starši takoj odločno nastopijo ter mu ostro prepovedo kaj takega izgovarjati in ga, če je treba, da si stvar bolje zapomni, tudi telesno kaznujejo, je tako otrok rešen, lahko rešen za vedno, tako da ne bo nikdar več nobena kletev prišla iz njegovih ust. Če bi se pa starši za stvar ne zmenili in bi otroku ničesar ne rekli, bi bil pa otrok skoro gotovo izgubljen. Lahko bi postal hud preklinjevalec, da, bogokletnež. — Zelo, strašno hudo pa trpi vzgoja otrok, če oče ali mati ali pa celo oba sama kolneta. Potem ima pa otrok vzroka in prilike dovolj, da se tudi sam temeljito priuči tej pregrehi.

2. Drugi vzrok kletve so posebno slabe družine. Morda kdo še ni nikdar klet; pa zaide v družbo, kjer se neprestano preklinja in nehote se tudi sam naleze te bolezni. Mnogokrat koga sprijeti tovariši naravnost uče in silijo kleti ter ga zbadajo, češ, kaj boš ti, saj še zakleti ne znaš, in tako ga pripravijo polagoma do tega, da jim slednjič res pokaže, kaj in koliko se je že naučil od njih.

3. Zlasti je dalje vzrok raznim hudim kletvinam vedno preseljevanje. Če ljudje mnogo hodijo po svetu, slišijo in poberejo vse, tudi najgrše kletve; ko pridejo domov, zasejejo te kletve tudi tu in greh se vedno boli širi. — Gotovo je še veliko drugih vzrokov, ki pospešujejo in širijo preklinjevanje; omenim samo še enega, vsled ka-

terege ljudje tako pogosto preklinjajo drug drugega in si žele vse mogoče hudo na svetu, in ta vzrok je:

4. veliko pomanjkanje ljubezni do bližnjega. — Človeku srce nekako otopi, ne pozna nobene ljubezni več; in vendar je božji Zveličar ukazal: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.« — O, če bi ljudje to zapoved natančno izvrševali, ne bi bilo medsebojne jeze in sovraštva in vsled tega tudi ne toliko izbruhov jeze na vun, kar se ravno kaže v grdem preklinjevanju.

C. Škoda za osebno in družinsko življenje.

Ta je neskončno velika. Saj človek, ki je udan kletvini, nima mirnega življenja; vsaka najmanjša stvar ga razburi in mu je povod za kletev. Zato ni nikdar zadovoljen sam s seboj, nikdar veselega srca, vedno je čmeren in »nasajen«. — Kakšno pa je šele njegovo dušno stanje? V začetku mu sicer vest še očita, da ni prav, kar počenja; pozneje pa mu vest nekako otopi, zaspi. Ničesar si ne stori tudi iz velikih kletev, nič ne misli na grozno pohujšanje, ki ga daje odraslim in otrokom. Polagoma izgubi tudi vse veselje do božjih stvari, če ga je sploh kdaj imel, veselje do molitve, do sv. zakramentov, ki jih je morda prej pogosto prejemal; opusti tudi službo božjo. Tako torej izgubi in zapravi obilo milosti in pada vedno globlje; kajti kdor je udan grdi kletvini, je gotovo obložen tudi še z drugimi, celo večjimi grehi.

Če pa je kletev v toliko škodo in nesrečo že posamezniku, koliko gorja pa mora šele povzročiti v družinskem življenju. Če se enkrat kletev zaseje med družino, če kolnejo starši, oče in mati, če kolnejo otroci drug drugega in celo starše, od katerih so bili nasprotno že sto- in stokrat prekleti in od katerih so se kleti naučili, o, potem je uničena družinska sreča in zadovoljnost. Hudo je, če kolne v družini oče ženo in otroke za vsako najmanjšo stvar. Pa če je žena oziroma mati pametna, vestna, razumna in potrpežljiva, bo gotovo na kak način, z opomini in prošnjami, poskrbela, da vsaj otroci ne bodo trpeli dušne škode zavoljo očetove kletve. Hujše posledice za družinsko življenje pa nastanejo seveda tedaj, če kolne v družini mati, ki je v veliko ožji, tesnejši zvezi z otroki kakor oče. Resničen je pogovor: »Očetov blagoslov otrokom hiše zida, materina kletev jih pa do tal podira.« Najhujše je pa gotovo, to, če v družini kolneta oba, oče in mati, če se kolneta med seboj in otroke. Kakršni so starši, taki so pozneje tudi otroci, ki se ne boje grdo preklinjati celo starše. Da pri

taki hiši ni božjega blagoslova, to je umljivo; kajti vse te kletve so smrtni grehi, ker se preklinjajo zakonski, se preklinjajo starši in se preklinjajo otroci. — Kako žalostna slika družinskega življenja se pokaže tam, kjer se kolne vse povprek, to je v izbranih besedah lepo orisal prevz. gospod knezoškof v lanskem »Škofijskem Listu«, ko govori o grehih v družini, o kletvi. Takole pravi:

»Oh, moj Bog, Ti si za nas na križu umrl, ljudje se pa preklinjajo, hudiču izročajo, v peklenko brezno porivajo! Oče, mati, kako moreta kleti svoje otroke, ki so kri Vaše krvi, ki so odkupljeni z dragoceno krvjo samega Sinu božjega! Otroci, kako se drznete preklinjati svoje starše, ki so Vam vendar prav vse dali, kar imate! In ali se ne bojite božje kazni, kakor jo pravični Bog preti v svoji četrti zapovedi? — Kako žalostno je življenje v družinah, kjer preklinjajo! Oče, mati, saj Vas otroci ne morejo spoštovati, še manj pa ljubiti, ako jih od malih nog največ zmerjate in preklinjate! Otroka srce zaboli, postane mrzlo do Vas in trdo in mu ni prav nič mar, ako Vas žali, Vam nasprotuje, ali Vas celo zakolne. In ako se preklinjate med seboj pogostokrat, morda vsak dan, je v Vaši hiši vse pusto, žalostno, bridko, obupno, ni veselja, ni ljubezni, ni tolažbe, ni božjega blagoslova. Ako je pa v hiši tako pusto, ali ni čudo, da otrok komaj čaka ure, da gre od Vas, da gre iz tako žalostne družine drugam sreče iskat, drugam v službo, drugam, daleč, daleč proč, drugam, celo v Ameriko, kjer ga čakajo druge dušne in telesne nevarnosti, pa se izgubi časno in večno.« — S temi besedami je pač dovolj natančno narisana grozna nesreča, da, obupno stanje preklinjevalske družine.

D. Sredstva, da se kletve odpravijo ali vsaj močno omeje.

Ker je kletev greh, ali pa kadar ni greh, je pa to vsaj ostudna, grda razvada, znamenje surovosti in neukročene strasti, zato je jasno, da si mora dušni pastir na vso moč prizadevati, da to razvado v svoji župniji odpravi ali jo vsaj zatira in tako močno omeji. — Mogoče pa mu je to na trojen način: v šoli, v spovednici in na prižnici.

1. Katehetovo delo v šoli. Takoj, ko pride na vrsto kak slučaj kletve, naj otrokom lepo, razumljivo razloži, kako grda, kako ostudna je kletev, kako človeka poniža in kako se s tem žali ljubi Bog. Pove naj tudi otrokom, da je angel varih, ki vodi in spremlja vsakega otroka, silno žalosten, če sliši, da ta ali oni kolne. Ostro

in odločno naj otrokom prepove to pregreho in naj zapreti, da bo ostra kazen zadela vsakega, ki bi zaklel. Vsako dokazano kletev naj ostro kaznuje, v kolikor so mu kaznilna sredstva na razpolago. Tako se bo v večini učencev vzbudila vsaj zavest, da je kletev res nekaj grdega, nekaj poniževalnega in dosti je, če se vsaj to doseže.

2. Duhovnikovo delo v spovednici. Tu ne bo imel pred sabo le šolskih otrok, ampak tudi odrasle spovedence, ki se obtožujejo kletvin, da, imel bo pred seboj tudi v kletvini že ostarele grešnike. Otroke bo tu ravno tako učil, opominjal in svaril kakor v šoli, le še z večjo ljubeznivostjo. — Odrasle spovedence, ki sicer še niso habituelni preklinjevalci, zlasti mladeniče, dekleta in pred vsem matere, naj z vso resnostjo opozori na to pregreho. Opozori naj jih na hude posledice in naj jim pokaže nekatere pripomočke, da se laže varujejo te pregrehe. Dober svet je ta, da naj v prvem trenutku jeze in razburjenosti prav nič ne govore; naj se, če je mogoče, v prvem hipu jeze ozro ali vsaj pomislijo na sv. križ, na Jezusa, ki je trpel za njihovo jezo in nestrpnost; če jih je pa premagala strast, naj si pa sami takoj nalože kakó pokoro. To se zlasti priporoča za preklinjevalce iz navade, ki jih hočemo pripeljati na pravo pot. S hudimi, zastaranimi preklinjevalci je sploh treba ostreje in odločneje postopati, ker sicer bi ne bilo uspeha. Če se vedno in vedno spovedujejo, in sicer popolnoma ravnodušno najgrših, najsurejših kletvin, tedaj je skoro izključeno vsako poboljšanje, če se jih ne prime prav ostro. Saj bi bila sicer tudi veljavnost spovedi v nevarnosti. Spovednik naj jim zagrozi, da jim bo odrekel odvezo, če se ne poboljšajo. Tako jih bo polagoma pripravil do tega, da se bodo vsaj nekoliko začeli varovati kletve, in polagoma se bo okrepila v njih tudi volja, kletve se docela odvaditi. Izgovarjali se bodo sicer še, da poskušajo, pa ne morejo, da so prestrastni, da jim takoj uide in s podobnimi izgovori. In tu je sedaj na mestu, da jim priporočimo, naj si za vsako kletev takoj nalože kako malo pokoro, n. pr. za vsako kletev eno češčena-marijo ali zdih k angelu varihu, da bi jih drugič varoval ali opomnil. Za hujšo kletev pa kaj težjega. Morda bi dobro vplivale tudi materijelne kazni, n. pr. dati za vsako kletev dva vinarja v dober namen; če bi to vestno izvrševal, o, kako hitro bi se odvadil kletvi, vsaj že zato, ker bi bila kletev zanj predraga.

Kakor pravijo, je bilo nekemu preklinjevalcu iz navade svetovano, naj za vsako kletev, ki

jo izreče, pobere kamenček in ga dene v žep. In ubogal je. O, kako se je začudil, ko je zvečer odlagal težko breme iz svojih žepov. Groza ga je obšla, ko se je domislil, kolikrat je čez dan zaklel in žalil Boga. Sklenil je, da z naprej nikakor ne sme prinesiti domov več tolike množine kamenčkov. In res, kmalu jih je bilo polovico manj in naposled je dobil le še tuintam kakega zvečer v žepu. Ta slučaj (če je resničen, ne vem) nam lepo kaže, koliko je vredno, če se nasvetovani in priporočeni pripomoček res natančno in zvesto drži in izvršuje.

Takim spovedencem naj se skrbno polaga na srce, da naj radi in pridno molijo, pobožno časte zlasti prebl. Devico Marijo in sv. angela variha, posebno pa naj večkrat, da, pogosto prejema jo svete zakramente, zlasti zakrament presv. Rešnjega Telesa, ta zakrament ljubezni in miru, in kmalu bodo občutili, kako jih bo navdal s krotkostjo tisti, ki pravi sam o sebi: »Učite se od mene, ker jaz sem krotak in iz srca ponižen.«

3. Duhovnikovo delo na prižnici. Tudi tu bi se dalo mnogo doseči. Zdi se, da se o tej pregrehi na prižnici premalo govori in vendar je potrebno govoriti tudi o tej stvari. Izpodbijmo ljudem njih prazne izgovore, s katerimi se kaj radi izgovarjajo, češ, jezen sem, ne morem drugače, da zakolnem; navajen sem, nisem v stanu se odvaditi. Dopovejmo jim, da se lahko odvadijo, samo če se le res hočejo. V resnici se ljudje le boje vsakega truda, težko jih stane, odpovedati se grešni navadi in jo zapustiti. Povejmo jim, da je treba le trdne volje in potem človek s pomočjo milosti božje vse lahko doseže, kakor pravi sv. Pavel: »Vse premorem v Njem, ki me podpira.« — Da je človek v stanu, odvaditi se te grde razvade, to nam priča s v. Avguštin, ki piše sam o sebi takole: »Bil sem v to grdo, pregrešno navado ves ujet; ali odkar sem začel služiti Bogu in sem vso hudobijo tega greha spoznal, me je navdal nek strah in ta strah je moja brzda. Nikar ne govorite: navada me za seboj potegne; le čujte nad sabo in ne bo dolgo in boste se poboljšali. Kolikor bolj se je navada ukoreninila, toliko večje pazljivosti potrebuje. Če jo morete danes pregnati, vam bo toliko lažje jo pregnati tudi jutri. Jaz vem, da je težko, tako pravi dalje, navade opustiti; jaz sem to skušal sam na sebi. Pa strah božji je storil, da sem opustil to grdo navado pregrešnega rotnja. Kadar sem prebiral božje zapovedi, me je obšla neka sveta groza; bojeval sem se zoper svojo pregrešno navado, klical sem h Gospodu in stavil sem

nanj vse svoje zaupanje. In glejte, nisem se varal, Gospod mi je dal svojo pomoč in tako mi je bilo mogoče zapustiti grdo pregreho. In zdaj ni zame nič lažjega, kakor zdržati se vsakega rotnja, vsake kletve.« — Povejmo ljudem, da so te besede sv. Avguština že marsikaterega preklinjevalca zadele globoko v srce, da je tudi on začel po njegovem zgledu opuščati to grdo navado. — Postavimo ljudem dalje za zgled sv. Polikarpa, ki mu je sodnik žugal z najgrozovitejšimi mukami, ako ne preklinja božjega imena. On pa odgovori: Sedemdeset let je že, kar služim Gospodu svojemu Bogu; izkazoval mi je dobrote in ljubezen, kako moreš terjati, da bi jaz žalil Njega, ki je mene ljubil? Hvaliti hočem njegovo ime, žaliti ga pa ne morem in tudi ne bom žalil svojega Gospoda in Kralja vekomaj.« — Tako v preklinjevalcih polagoma nagnemo voljo, da se hočejo z naprej premagovati. Potem pa povabimo one, ki nimajo te grde navade, naj svoje sobrate svare in opominjajo, če slišijo iz njih ust grdo preklinjevanje. Da je to njih dolžnost, o tem jih prepričamo, če jim povemo tale zgled o sv. Hieronimu: Ko sliši vpričo sebe preklinjati nekega hudobneža, ga z vso ostrostjo posvari in reče: »Psi lajajo za svojega gospoda in ti hočeš, da bi jaz za Kristusovo resnico ne lajal? Kako morem biti mutast tam, kjer se preklinja božje ime? Bog me tega obvaruj! Umreti morem, ali molčati ne morem.« — Tako imajo tudi verniki mnogo priložnosti, da posvare tiste, ki preklinjajo, se rote in umazano govore, tako da zarde pri tem lica nedolžnih. — Zlasti je treba poučiti starše, naj nikar ne zamude prilike, da takoj s svarjenjem in z opomini zatro v otrocih vsako kal kletve, ko slišijo pri njih besede, ki kažejo na spačeno srce.

Lepa prilika, zlasti matere opomniti na to dolžnost, je pri sedaj obveznem pouku za matere. Seveda se pa mora tudi materam odločno povedati, da se naj tudi same skrbno varujejo vsake kletve, ker sicer lahko uničijo in podero vse, za kar so se prej trudile; tako bi bila vzgoja nemogoča. Če mati sama kolne, potem se otroka ne prime nič dobrega in to tudi ni čudno, ker je sto- in stokrat preklet od staršev. Dušni pastir naj opozori matere tudi na strašne zglede, ki kažejo, kako Bog večkrat usliši kletve staršev. Odločno naj se jim zabrani in prepove vsako grdo in nespodobno zmerjanje otrok, ker to je nesposobno in zelo pohujšljivo za otroke. S tem otroke le odbijajo od sebe in jih delajo še bolj nepokorne. Ljubezen se pa nasprotno pridobi le z ljubeznijo.

Naposled je treba opomniti tudi gospodarje in gospodinje, da tudi ti store svojo

dolžnost. Če vidijo, da je pri poslih ukoreninjena grda, pregrešna kletev, naj jim ostro prepovedo to razvado, in če nič ne pomaga, naj se taki odženejo od hiše, ker ti s svojim grdim, hudobnim jezikom kličejo nad hišo le jezo božjo: iz hiše, kjer vlada kletev, izgine božji blagoslov. Seveda če pa hočejo gospodarji svoje domače kleti odvaditi, se morajo pred vsem s a m i skrbno ogibati vsake kletve in tako lahko rešijo marsikatero dušo, ki bi bila lahko sicer večno pogubljena.

Tako ima torej duhovnik dovolj sredstev in dovolj priložnosti, da nastopi zoper grdo razvado ostudnega preklinjevanja. Če se s pomočjo božjo za to zvesto prizadeva, bo gotovo dosegel lepe uspehe. Sam mora pred vsem učiti ljudstvo s svojim zgledom, t. j. da ljudstvo nikdar ne sliši od njega nobene kletve, kajti tudi mala kletev duhovnikova vpričo ljudi je gotovo pohujšanje. Ono staro pravilo: »Besede mičejo, zgledi vlečejo«, ima še vedno svojo veljavo.

Casus resolutio.

Marius, consiliarius principis saepe assistere debet sessionibus, in quibus inter alia etiam fidei et ecclesiae causae pertractantur, et aliquoties decreta juri divino et ecclesiae iniqua eduntur. Interrogatus a praeside de sua in his rebus sententia, nihil quidem juri divino contrarii profert, attamen ecclesiam non defendit argumenta adversariorum destruendo et fidem suam ingenue profitendo.

Marius noster multum conversatur cum hominibus diversi generis, ubi non raro accidit, quod eo praesente homines mali gestus et sermones in Deum et ecclesiam contumeliosos effutiant, ita ut aliqui grāve scandalum et fidei detrimentum patiantur. Marius in his casibus silentium observat, nec reluctatur Dei honorem tuendo et fidem suam profitendo, etsi spes fructus propter ejus scientiam et dignitatem adsit. Sacrificio missae assistere solet diebus festis sed rem pro viribus occultando, sicuti etiam s. communionem paschalem in aliena ecclesia suscipit.

- Quaeritur: 1. Quando obligat praeceptum fidem externe profitendi?
2. Quid de Marii modo agendi judicas?
3. Quomodo fideles instruendi sunt, ut huic praecepto satisfaciant?

Resp. ad 1. »Fides est, ut Trid. sess. 6. c. 8 docet, humanae salutis initium, fundamentum ex radice omnis justificationis, et proinde etiam

omnis meriti. Fides ergo ad justificationem hominis adulti omnino necessaria est idque necessitate medii.

Necessitas medii est simul etiam necessitas praecepti, siquidem praeceptum est, ut media ad salutem necessaria adhibeantur. Ast praecepti necessitatis ad alia etiam extenditur, quorum ignorantia culpabilis salutem impedit.

Praeceptum fidei est tum de actu interno tum de actu externo. Utrumque duplex est: negativum — fidem non negandi neque interius neque exterius; affirmativum — eliciendi actum fidei interius et confitendi fidem exterius. (Cfr. Noldin, de praec. n. 7—24; Lehmkuhl, Th. more n. 277—284.) Hic agitur de praecepto fidei externae.

Numquam licet fidem externe negare, id enim semper gravissimum peccatum visum est.

Aliquando praeceptum grave est fidem positive profitendi. (Math. 10, 32 sq; Rom. 10, 9.)

Professio fidei externa est vel formalis, si fit ea intentione, ut interna fides exterius manifestetur, vel materialis, quae fit per observationem praecepti, quod professionem fidei continet.

Formalis professio fidei necessaria est in iis circumstantiis, in quibus taciturnitas aut negationi fidei aequivaleret, aut erubescenciam fidei contineret, aut grave scandalum crearet.

Erubescencia saltem continetur, si quis a publica auctoritate in causa fidei de sua fide interrogatus tacendo vel ambigue loquendo responsum declinet; nisi per accidens silentium aequivaleret confessioni. Aliquando ergo aperta confessio fidei necessaria est ad avertendam magnam injuriam ab honore Dei vel a causa religionis, ad divinum honorem multum promovendum, ad spiritualem ruinam proximorum praecavendam eorumque utilitatem multum promovendam.

Professio materialis fidei aequali modo necessaria est.

Cum ecclesia Christi societas visibilis constituta sit. et membra visibilia habere debet, proinde fideles modo visibili in sinum ecclesiae suscipiuntur et dein saepius signa manifesta adhaesionis hujus dare debent. In genere obedientia a fidelibus praestanda superioribus ecclesiae ejusque legibus tale signum est, in specie vero praeceptum de cultu divino publico et de usu sacramentorum materiale fidei professionem continet.

Resp. ad 2. Marius, consiliarius principis legitimi sed falso liberalismo in regimine dediti, ponitur vir fidelis, in doctrina fidei et in jure

canonico satis instructus. Cum officio suo fungitur, nil positive mali dicit vel facit; nam sententiae ejus non sunt contrariae juribus ecclesiae, nec argumenta mala adhibet. Nihilominus videtur Marius justo plus remittere de obligatione. Nam interrogatus a praeside de sua in his rebus sententia, non confitetur fidem ingenue sicut in hoc casu oportet fieri, nec impetus adversariorum in jura ecclesiae satis reprimat.

Utrum Marius peccaverit in his rebus an non, et quale commiserit peccatum, pendet e natura singulorum casuum. Certe Marius non est (in casu), quem respicit ista propositio damnata ab Innocentio XI. »Si a potestate publica quis interrogetur..., nam ibi habemus judicem infidelem in persecutione christianorum, dum Marius in concilio suum votum profert. Si vero aliquando ageretur de natura mutuae relationis ecclesiae et civitatis et de principiis quibus ista regitur, deberet Marius aperte proponere suam in hac causa fidem.

Aequali modo obligatur Marius hoc praecepto fidei in casu, quo ejus in hoc concilio socii irridendo et blasphemando Dei honorem vel ecclesiae jura graviter laedunt.

In vita sua privata est Marius noster homo timore mundano nimis affectus. Omnes circa eum homines sunt false liberalismo imbuti, indifferentismo faventes, ecclesiae catholicae plus minusve infensi. Benevolentiam istorum amittit.

tere Marius non vult, propter quod externe multa tolerat, quae ipsi interne non placent. Ex eadem ratione negligit Marius officium correptionis fraternae et praeceptum fidei externe profitendae. Etsi obligatio correptionis fraternae inter homines laicos rarius gravis evadat, praeceptum fidei externae invicem certe grave dicendum est, quando talis professio ad grave scandalum vitandum vel grave fidei detrimentum avertendum necessaria videtur.

Cultui divino publico assistere et sacramenta suscipere in propria ecclesia parochiali haec signa sunt adhaesionis ad corpus ecclesiae ordinaria et legitima professionis fidei media, per se ergo necessaria. Cum vero antiqua lex audiendi missam in ecclesia parochiali jam diu abrogata sit, potest Marius satisfacere his praeceptis audiendo missam et suscipiendo sacramenta in qualibet ecclesia publica.

Resp. ad 3. Doctrina de fide ejusque necessitate hodiernis temporibus diligentur omnino est tradenda tam parvulis in scholis quam adultis in ecclesia. Quae instructio casuistico modo procedat necesse est, non solum exponendo principia et regulas sed etiam usum practicum ostendendo. Resolutiones horum casuum prudenter exaratae proponantur, ita ut fideles instructiones sequendo facile vincant, quin adversariorum iram provocent. —

112.

Oslepeli vojaki.

Vsem župnijskim in dekanijskim uradom.

V Ljubljani je deželna komisija, ki naj skrbi za pohablence po svetovni vojski; in sicer za one, ki so pred vpoklicem v vojaški stan imeli na Kranjskem domovinsko pravico.

Imenovana komisija mora skrbeti tudi za one vojake, ki so oslepeli popolnoma ali vsaj toliko, da so za delo nezmožni. Za ta namen mora komisija natanko vedeti, koliko slepcev je na Kranjskem in kje prebivajo. Politični uradi imajo nalog, naj o tem komisiji vsak drugi mesec natančno poročajo.

Da bo pa zadeva bolj gotova in zanesljiva, prosi komisija za pomoč dekanijske in župne urade. Poslala je kn. škof. ordinarijatu sledeči dopis:

Die gefertigte Landeskommission hat in ihrer am 13. September 1915 abgehaltenen Vollversammlung u. A. auch den Beschluß gefaßt,

behufs Aufstellung eines genauen Kriegsblindenkatasters, bezw. verlässlicher Ermittlung aller aus der Spitalsbehandlung entlassenen Kriegsblinden, die Mitwirkung der Seelsorgestationen zu erbitten, welche erfahrungsgemäß am leichtesten in der Lage sind diesfalls verlässliche Auskunft zu geben.

In Ausführung dieses Beschlusses beehre ich mich das hochwürdige fürstbischöfliche Ordinariat höflichst zu ersuchen, im Wege der Dekanats- und Pfarrämter die geeignete Vorkehrung treffen zu wollen, daß alle in den einzelnen Pfarrsprengeln sich aufhaltenden, im Kriege oder infolge des Krieges ganz oder teilweise erblindeten und dadurch in ihrer Erwerbstätigkeit beeinträchtigten Personen in fortdauernder Evidenz gehalten und in entsprechenden Zwischenräumen, eventuell von Fall zu Fall der gefertigten Landeskommission namhaft gemacht werden.

Hibi wird bemerkt, daß es sich — wie schon oben angedeutet — bei der gegenständlichen Nachweisung in erster Linie um die normalgemäß in die h. o. Obsorge zu übernehmenden, das ist um solche Kriegsblinde handelt, welche vor ihrer Einrückung zur militärischen Dienstleistung in Krain ansässig waren oder in einer krainischen Gemeinde heimberechtigt sind.

Die Landeskommission würde jedoch auch Wert darauf legen, über allenfalls vorübergehend sich in Krain aufhaltende Kriegsblinde fremder Ansässigkeit bzw. Zuständigkeit auf dem Laufenden erhalten zu werden.

Erwünscht erscheint die möglichst genaue Feststellung folgender Daten für jeden Kriegsblinden:

1. Vor- und Zuname,
2. früherer Beruf,
3. Geburtsjahr, Geburtsort und Heimatgemeinde,
4. frühere Ansässigkeit,
5. Truppenkörper, dem der Kriegsblinde angehört hat, und Militärcharge;
6. ist der Blinde geneigt, sich einer Berufs-

ausbildung zu unterziehen, eventuell in welchem Zweige,

7. Grad der Erblindung (auf beiden Augen oder nur auf einem, eventuell auf welchem Auge).

Ker je zaželeno delo zares delo telesnega usmiljenja, nič ne dvomim, da bodo prav vsi dekanijski in župni uradi željo radi, naglo in točno izpolnjevali. S tega razloga pač ne bo nobenemu preveč, ako naročim:

Vsak župnik naj ima točen zapisnik onih, ki so na bojnem polju oslepel popolnoma ali deloma; ta zapisnik naj vsak župnik izpopolnjuje, dokler se ne vrnejo vsi vojaki domu. Vsaka izprememba: ako se je vrnil nov slepec ali je kak slepec umrl ali odšel, naj se nemudoma javi dekanijskemu uradu, ki naj o popolnih ali napol slepcih poroča mesečno na knezoškofijski ordinarijat, in sicer natančno po zgoraj zaznamenovanih točkah.

Knezoškofijski odrinarijat, 5. novembra 1915.

† **Anton Bonaventura,**
škof.

113.

Decretum S. C. S. Officii.

Plenaria Indulgentia »Toties Quoties« conceditur in defunctorum solamen die 2. Novembris.

Die 25. Iunii 1914.

Ssmmus D. N. D. Pius div. prov. Pp. X, in audientia R. P. D. Adessori S. Officii impertita, perlibenter suscipiens preces multorum, praesertim Sacrorum Antistitum, ampliori cupientium suffragio animabus in purgatorio degentibus subvenire, quo die generalis in Ecclesia universa defunctorum celebratur commemoratio, accedente eminentissimorum Patrum Cardinalium Inquisitorum generalium voto, in Congregatione habita feria IV, die 24 iunii, anno 1914, favorabiliter expresso, benigne concedere dignatus est, ut die secunda novembris¹ cuiusli-

bet anni, christifideles, confessi ac s. Communionem refecti, quoties aliquam ecclesiam vel publicum aut semipublicum oratorium, defunctis suffragaturi visitaverint, ibique ad mentem Summi Pontificis oraverint, toties plenariam Indulgentiam, animabus piacularibus flammis addictis tantummodo profuturam, lucrari valeant. Praesenti in perpetuum valituro, absque ulla Brevis expeditione. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

D. Card. Ferrata,
Secretarius.

L. † S.

† **Donatus, Archiep. Ephesin.,**
Adessor.

(Acta Ap. Sedis, 1914, 378.)

¹ Vsi odpustki, navezani na gotov dan, se dobivajo vsled odloka kongregacije S. Officii z dne 26. januarja 1911, kadar se mora cerkev obiskati, „a meridie diei praecedentis usque ad mediam noctem diei constituti“. Cf. Škof. List, 1911, pag. 89.

114.

Žitna bera.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko je z dopisom z dne 28. septembra 1915, št. 25.080, (semkaj došlim 12. oktobra) poslala semkaj prepis naredbе c. kr. ministrstva za notranje posle z dne 28. julija 1915, št. 30.058, naslovljene na c. kr. namestništvo v Gradcu. Naredba dovoljuje bero cerkvenih organov pod pogojem, da se bera naznani kakor drugo žito vojnemu žitnemu prometnemu zavodu. Naredba, ki velja tudi za Kranjsko, se glasi:

Im Hinblick auf die hinsichtlich der Verwertung der Ergebnisse der neuen Ernte getroffenen Verfügungen und in dem Bestreben, eine Schädigung der Einkommenverhältnisse der Pfarrämter hintanzuhalten, wird die k. k. Statthalterei in Verfolgung des Grundsatzes, daß eingelebte Gewohnheiten möglichst aufrecht er-

halten werden sollen, ermächtigt, der üblichen Getreideabgabe an Seelsorger aus den Erträgen der heurigen Ernte kein Hindernis in den Weg zu legen, wenn die Percipienten sich bereit finden, das auf diese Weise bezogene Getreide an die Kriegsgetreideverkehrsanstalt zu verkaufen.

Zur Sicherung einer entsprechenden Kontrolle wird es sich empfehlen, die Bezirksbehörden anzuweisen, die Seelsorger zu verhalten, derartige Zuwendungen unter Angabe ihrer Ankunft anzumelden. Diese Anmeldungen wären zur Kenntnis der dortigen Zweigstelle der Kriegsgetreideverkehrsanstalt zu bringen.

Hiemit erledigt sich die dortige telegraphische Anfrage vom 21. Juli d. J.

O tem se čč. župni uradi obveščajo.

115.

Cerkveni računi.

Pri vpisovanju novih ustanov v cerkvene račune naj se ravna na sledeči način:

1. Ako je ustanova naložena na hranilni knjižici, zadostuje, da se le enkrat vpiše med razne dohodke, na pr.: Ustanova N. N., naložena v hranilnici N. na vl. knjižico št. . . . per 400 K. S tem je označena ustanova in obenem prirastek cerkvenega premoženja.

2. Ako se za ustanovni denar nabavi obligacija, je treba vpisati jo na podlagi bančnih računov, kakor zahteva c. kr. deželna vlada. Med razne dohodke se zapišeta dve postojanki, in sicer 1. ustanova N. N. per 400 K in 2. kupila se je obligacija nominale 400 K. Med razne stroške se zapišeta zopet dve postojanki, in sicer: 1. za nominale 400 K se je plačalo 360 K vsled bančnega računa in 2. ostanek ustanove N. N. se je naložil na hranilni knjižici št. . . . per 40 K.

Ta prirastek per 40 K se vpiše lahko drugo

leto med razne dohodke in potem kot prirastek. Ako se to zgodi isto leto, bodo med raznimi dohodki tri postojanke.

Ker se bode sedaj marsikatera obstoječa ustanova izpremenila v vojno posojilo, naj se izprememba vpiše v cerkvene račune po vzorcu 2., in sicer med dohodki se zapiše: ustanova N. N. per 400 K se je izpremenila v vojno posojilo št. . . . nominale 400 K. Med stroške pa: za vojno posojilo ustanove N. N. se je plačalo po bančnem računu 360 K, in ostanek se je naložil v hranilni knjižici št. . . . per 40 K.

Ostanek kake ustanove je treba vedno sirotinskovarno naložiti in ne sme se smatrati kot tekoč dohodek.

3. Imena cerkvenih ključarjev v računih naj bodo čitljiva; ako niso, naj župni uradi ime čitljivo pripišejo, ker se sicer v rešitvi cerkvenih računov imena ne morejo pravilno navesti.

116.

Za Bolgare.

Izredno mnogo prispevkov se od nas vseh zahteva. Preštevilne so potrebe. Vedno in vedno se nam z Dunaja naroča, naj prispevamo sami in tudi vernike za prispevke izpodbujamo. Kar moremo, radi darujemo. Vemo pa tudi, da dejansko ljubezen do bližnjega Bogu dopada, ki nam je ne

bo ostal dolžan, ampak stotero povrnil z milostmi, kakor jih ravno sedaj potrebujemo.

Prišel je klic, da pomagajmo Bolgarom za njihove ranjence. Ravno o pravem času so Bolgari pristopili na našo stran in nam pomagajo ne le zoper nesrečne Srbe, ampak tudi zoper

Francoze in Angleže, ki so hoteli od juga čez Srbijo na nas udariti. Moramo pokazati Bolgarom, kako visoko cenimo njihovo pomoč. Pomagajmo jim z dobrimi deli usmiljenja! Kdor ima in more, naj podeli dar za pomoč onim bolgarskim vojakom, ki so bili v grozilih bitkah ranjeni, da se jim more poskrbeti obvez in zdravil.

Zato naročam, naj se zadnjo nedeljo meseca decembra nabira za »Rdeči križ« v pomoč ranjenim Bolgarom. Gospode duhovnike prosim,

naj nedeljo poprej te vrstice vernikom prečitajo in obrazložijo. Prispeva naj vsak, kar more; vsak majhen dar je Bogu mil; iz mnogih malih darov se pa steče velika vsota, ki bo naši škofiji delala čast pri Bogu in pri ljudeh.

Knezoškofijski ordinarijat v Ljubljani,
dne 18. novembra 1915.

† **Anton Bonaventura,**
knezoškof.

117.

Duhovnih vaj

so se leta 1915. udeležili poleg presvetlega gospoda knezoškofa naslednji
gg. duhovniki ljubljanske škofije:

A hačič Matej.	Kastelic Anton.	Podbevšek Jernej.
Anžič Jožef.	Kavčič Vincencij.	Podlipnik Jožef.
Arh Luka.	Kepec Janez.	Pogačar Janko.
B erlan Engelbert.	Kerin Martin.	Porenta Anton.
Č adež Viktor.	Kete Ivan.	Porenta Gašper.
Čebašek Ivan.	Klemenčič Janez.	Premrl Stanko.
Čerin Karol.	Klopčič Jožef.	Prešeren Jožef.
Čuk Karol.	Dr. Knific Ivan.	Prijatelj Vladimir.
D emšar Anton.	Knific Jožef.	R amoveš Andrej.
Dr. Demšar Jožef.	Koritnik Anton.	Režek Peter.
Dolinar Franc.	Dr. Kotnik Jakob.	Rihar Matej.
Dostal Jožef.	Kovačič Franc.	Rupnik Karol.
E ppich Jožef.	Kovič Jernej.	S aje Mihael.
Erker Ferdinand.	Koželj Franc.	Sedej Franc.
Erker Jožef, sen.	Krek Franc.	Seigerschmied Jožef.
Erzar Franc.	L angerholz Ivan.	Sitar Valentin.
F abijan Janez.	Lovšin Ant. (Radomlje).	Stazinski Nikolaj.
Ferjančič Franc.	Lovšin Franc.	Sušnik Janez.
Ferjančič Jakob.	Dr. M arinko Jožef.	Š imenc Jožef.
Fröhlich Jožef.	Medved Anton.	Šinkovec Avguštin.
G abrovšek Franc.	Dr. Merhar Alojzij.	Škulj Karol.
Gliebe Jožef.	Mikš Janez.	Štular Martin.
Dr. Gnidovec Janez.	Mrak Matija.	Dr. U šeničnik Aleš.
Dr. Grivec Franc.	Mrkun Anton.	Dr. Ušeničnik Franc.
Dr. Gruden Jožef.	N adrah Ignacij.	V idmar Franc Borg.
H iti Franc.	Novak Janez.	Vilfan Matej.
Hoenigmann Franc, sen.	Novak Jožef.	Z elnik Jožef.
Hoenigmann Franc, jun.	Novak Matija.	Zevnik Mihael.
I lovski Albin.	O blak Janez.	Dr. Zore Janez.
J akelj Gregor.	Oberstar Ignacij.	Zupan Andrej.
Janež Dominik.	Omahen Ignacij.	Zupanc Ignacij.
Dr. Jere Frančišek.	Omerza Frančišek.	Zupančič Valentin.
Jereb Janez.	Orehek Andrej.	Ž gajnar Ignacij.
Jereb Matej.	P avlin Jernej.	Žitnik Franc.
Jerše Valentin.	Pavšič Franc.	Žnidaršič Ant. (Štanga).
Juvanec Josip.	Dr. Perne Franc.	Žnidaršič Ant. (Stari log).
K alan Andrej.	Petrič Janko.	Žužek Franc.
Kalan Janez.	Pfajfar Franc.	

118.

Sammlung für das bulgarische Rote Kreuz.

Von allerhöchsten Wiener Stellen angeregt hat sich in Laibach ein Komitee zu Sammlungen von Beiträgen für das bulgarische Rote Kreuz gebildet. Im Namen dieses Komitees ordnet das fürstbischöfliche Ordinariat folgendes an:

Am letzten Sonntag im Dezember sollen beim Gottesdienste in allen Kirchen Almosen für das bulgarische Rote Kreuz gesammelt und das Er-

gebnis der Sammlung soll unverzüglich an das fürstbischöfliche Ordinariat gesendet werden.

Das gläubige Volk wolle man vorher an diese patriotische und kirchliche Pflicht erinnern.

Laibach, den 19. November 1915.

† **Anton Bonaventura,**
Fürstbischof.

119.

Vinkuliranje zadolžnic 3. vojnega posojila.

C. kr. ravnateljstvo državnih dolgov na Dunaju sporoča z dopisom z dne 13. novembra 1915, št. 8833, semkaj:

Unter Bezugnahme auf die h. o. Zuschriften vom 12./2. 1915, Zl. 1149, und vom 2./7. 1915, Zl. 4979, wird aufmerksam gemacht, daß die Vinkulierung von Titres der III. 5½% öst. Kriegsleihe nach Analogie des für die I. und II. Kriegsleihe vorgesehenen Vorganges gleichfalls schon auf Grund der Interimsscheine für diese Kriegsleihe bewirkt werden kann. Da aus den bereits mitgeteilten Gründen insbesondere zur Vermeidung der Herstellung und Ausgabe einer unnötig großen Anzahl von Überbringerobligationen sowie zur Erleichterung der Ausgabe von Überbringerobligationen großer Wert darauf gelegt wird, daß auch hinsichtlich der III. Kriegsleihe derartige Vinkulierungen im weitestgehenden Ausmaße noch vor Ausgabe der Überbringerobligationen auf Grund der Interimsscheine vorgenommen werden, ergeht das dringende Ersuchen, in geeigneter Weise schon jetzt mit allem Nachdrucke darauf hinzuwirken, daß die Fonds-, Stiftungs- und Kirchenverwaltungen, Gemeinden, Ortsschulräte, Körperschaften usw., welche die Vinkulierung der von ihnen gezeichneten III. Kriegsleihe in Aussicht nehmen oder nach den bestehenden Vorschriften dazu verpflichtet sind, ehestens um die Vinkulierung auf Grund der Interimsscheine einschreiten.

Die Namensobligationen würden gegen Vorlage und Einziehung der ordnungsgemäß ausgestellten und mit der Stampiglie der betreffenden Zeichnungsstelle versehenen Interimsscheine auf solche Beträge ausgefertigt werden, welche durch beigebrachte Interimsscheine voll bedeckt sind.

Die Interimsscheine über gezeichnete III. Kriegsleihe wären bei der Liquidatur für die Staatsschuld in Wien, I. Singerstraße 17, einzureichen, bzw. im Wege der Finanzlandeskassen oder Steuerämter an die Staatsschuldenkasse in Wien samt den vorgeschriebenen Verzeichnissen unter genauer Angabe des Vinkulums (Eigentums- und Zinsenbezugsrecht) einzusenden.

Sollten die Interimsscheine den Parteien noch nicht zur Verfügung stehen, so wären dieselben vorerst bei den betreffenden Zeichnungsstellen ehestens zu beheben, bzw. es wären die Zeichnungsstellen (insbesondere auch im Falle der Belehnung der gezeichneten III. Kriegsleihe) von den Parteien zur Einsendung der Interimsscheine zwecks Ausstellung vinkulierter Effekten zu ersuchen.

Da der Anregung wegen Veranlassung der Vinkulierung von Namensobligationen der I. und II. Kriegsleihe gegen Beibringung der Interimsscheine nicht in dem gewünschten weitgehenden Ausmaße entsprochen, vielmehr die Vinkulierung in den meisten Fällen erst nach Ausgabe und Behebung der Überbringerobligationen gegen Beibringung der letzteren veranlaßt wurde, wollen die entsprechenden Verfügungen und Weisungen wegen Ausfertigung von Namenstitres der III. Kriegsleihe auf Grund der Interimsscheine ehetunlichst erlassen und deren Befolgung nachdrücklichst empfohlen werden.

Cerkvena predstojništva se vsled tega opozarjajo, naj nemudoma oskrbe vinkuliranje zadolžnic 3. vojnega posojila na podlagi začasnih listov. Glede vinkuliranja se je ravnati po predpisih, objavljenih v Škof. Listu, 1910, str. 40, 68, 93.

Različne opazke.

Škofijski List stane na leto 6 K za župnije in druge naročnike, za kaplanije 3 K.

Olje za večno luč je čimdalje dražje. Ker je dovoljeno v ta namen rabiti vsako rastlinsko olje, se svetuje olje solnčnih rož. Ivan Ravnikar, trgovec pri Devici Mariji v Polju (pri Ljubljani), prodaja sedaj tako olje kg po 3 K 60 vin. Naroča naj se v posodah po 20 do 30 kg. Kdor bi rabil cel sod, naj se obrne n. pr. na tvrdko M. Elfer, Dunaj, I, Krugerstraße 3. Pri tem olju, ki dobro gori, je treba dušico menjati zjutraj in zvečer.

Listke za katekizme v zameno za knjige, namenjene ubožnim šolarjem, naj blagovolijo

kateheti, preden jih ordinariatu pošljejo, sortirati in prešteti.

Cerkvene račune za leto 1914. naj zaostali župni uradi čimprej dopošljejo.

Oratio imperata se sme vzeti ex missa tempore belli ali ex missa pro pace.

C. in kr. vojni superiorat (v etapnem ozemlju) je v Ljubljani, frančiškanski samostan. Na ta urad se je za časa vojnega stanja obrniti župnim uradom na Kranjskem v stvareh, zadevajočih poroke (oklice, delegacije itd.) vojaški duhovski sodnosti pripadajočih ženinov.

Slovstvo.

Dr. Anton Bonaventura Jeglič: **Psalmi et Cantica** secundum ordinem in psalterio romano. III. Feria tertia. IV. Feria quarta. V Ljubljani, 1915. Samozaložba. Natisnila Katoliška Tiskarna. Str. 96, oziroma 108. Izšel je tretji in četrti snopič razlage psalmov in spevov rimskega brevirja.

Ker doslej še nismo imeli slovenske razlage psalmov, je želeti, da si to razlago nabavi vsak slovenski duhovnik. Psalmi niso lahko umljivi, zato je razlaga potrebna. Doslej smo morali segati po tujih delih, tu imamo domače blago.

Društveni govornik. Priloga Duhovnemu Pastirju. Uredil Alojzij Stroj. III. zvezek. V Ljubljani 1915. Založila Katoliška Bukvarna. Natisnila Katoliška Tiskarna. Str. 296. Cena 3 K za naročnike Duhovnega Pastirja 150 K.

Ta zvezek prinaša 20 govorov splošno zanimive vsebine: Ali res z rodne grude? Fr. S. Finžgar. — Alkoholno vprašanje. Fr. V. — Apologetični govori (32 načrtov). Dr. Aleš Ušeničnik. — Boji Slovencev s Turki. (Njih zgodovinski pregled in pomen.) Al. Stroj. — Cerkev in kmeti. Iv. Filipič. — Družba sv. Vincencija Pavlanskega. Ant. Hafner. — Kaj nas uče svetopisemski mladeniči? Anton Kržič. — Kako se je v novejšem času izpremenilo gospodarstvo v obrti? Dr. Janez Ev. Krek. — Kolping Adolf. Fr. Gabrovšek. — Krščanski življenjski nazor in kulturno stremljenje katoliških društev rokodelskih pomočnikov. — Lažniva načela o leposlovju. Anton Komljanec. — Ločitev Cerkve od države na Francoskem. J. M. — Nравne vrednote svetovne vojske. I. V. — Odkod so dobivali Slovenci v

srednjem in v začetku novega veka svojo izobrazbo? Fr. Kovač. — Oglejska bazilika in njen graditelj. — O socialnem delu prerokov. Janko Dolenc. — Pomen mednarodnih marijanskih shodov s posebnim ozirom na solnograški shod l. 1910. Gr. Žerjav. — Skupna zemljišča. Matija Škerbec. — V spomin nadvojvodu Franc Ferdinandu in njegovi soprogi Zofiji. Dr. Ivan Šusteršič. — Zakaj slavimo sv. Cirila in Metoda. Dr. Josip Gruden.

Krščanski vojak. Cesarju, kar je cesarjevega, Bogu, kar je božjega. Sestavil dr. Gregorij Pečjak. V Ljubljani 1915. Založila Katoliška Bukvarna. Natisnila Katoliška Tiskarna. Str. 160. Vezan z rdečo obrezo 30 h, z zlato obrezo 50 h.

Novi molitvenik skrbi, da bi vojaki, kateri v boju padejo, umrli v milosti božji, da bi laglje v krščanskem duhu prenašali bojne težave; da bo našel tolažbo tudi težko ranjeni, ki bo moral nositi hude posledice na zdravju, da se vojaki v vojski ne bodo pohujšali glede svete vere, čistosti in ljubezni do Cerkve, da ne bodo razširjali kvarnih vplivov, ko se bodo vrnili.

Čujemo, da je že II. natisk razpečan. Deželni odbor kranjski je od I. natiska 7000 izvodov brezplačno razdelil med vojake.

Frommes Kalender für den katholischen Klerus Österreich-Ungarns. 1916. Verlag von Carl Fromme. 3 K 60 h. — Poleg navadne koledarske vsebine in pregleda duhovščine vsega katoliškega sveta prinaša ta koledar še dva zelo uporabna članka: Die Judikatur in Kongruasachen. Von Dr. Benno Fritsch. — Die Seelsorger, Matrikenführer, Waisenrat und Ratgeber der Pfarrge-

meinde in bezug auf die Teilnovelle zum allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch. Von Florian Sagmeister.

Taschenkalender und kirchl.-statistisches Jahrbuch für den katholischen Klerus 1916. Regensburg, Mainz, M. 1-20.

Vsečina: Koledar. Rimski stari koledar. Abecedno kazalo svetniških imen. Pija X. življenjepis. Papež, nemški škofje in duhovniki v svetovni vojski. Rimska kurija. Statistika nemških in avstrijskih škofij.

122.

Konkurzni razpis.

Razpisuje se župnija Postojna. Prosivci naj svoje prošnje naslove na c. kr. deželno vlado za Kranjsko.

Zadnji rok za vlaganje prošenj je 31. december 1915.

123.

Škofijska kronika.

Podeljen je bil kanonikat pri kolegijatnem kapitlju v Novem mestu g. Matiju Erzarju, dekanu v Postojni, Rauberjev beneficij pri ljubljanski stolnici pa g. Stanislavu Premrlu, vodju stolnega kora v Ljubljani.

Podeljene so bile župnije: Goče g. Alojziju Kralju, doslej kuratu istotam; Hinje g. Antonu Porenta, župn. upravitelju istotam; Sveta Gora g. Ivanu Borštnarju, župn. upravitelju istotam.

Umeščeni so bili gg.: Alojziju Kralju na župnijo Goče 18. oktobra. Ivan Borštnar na župnijo Sv. Goro 8. novembra, Anton Porenta na župnijo Hinje 10. novembra, Janez Pfajfar, župnik v Javorjah nad Škofjo Loko, na župnijo Rudnik 16. novembra, Matija Erzar na kanonikat kolegijatnega kapitlja v Novem mestu 17. novembra, Stanislav Premrl na Rauberjev beneficij pri ljubljanski stolnici 17. novembra 1915.

Imenovan je bil za župn. upravitelja v Postojni g. Andrej Ažman, katehet v Postojni.

Nameščen je bil P. Dionizij Dušej, O. F. M., za kaplana v Borovnici.

Premeščeni so bili gg.: Matej Dagarin, župni upravitelj v Ledinah, za kaplana v Poljanah; Ignacij Oberstar, kaplan v Hinjah, za župn. upravitelja v Ledinah; Franc Pfajfar, kaplan na Veliki Dolini, na Breznico.

Tonzuro in nižje redove je prejel v kn. šk. kapeli Ivan Rzepka, salezijanec z Radne, dne 25. oktobra 1915.

Konkurzni izpiti so delali 13. in 14. oktobra 1915 naslednji gg.: Iz II. polovice: Breitenberger Ignacij, kaplan v Sp. Idriji; Gole Anton, kaplan v Idriji; Klopčič Josip, kaplan v Kamniku; Leben Josip, kaplan v Slavini; Perčič Mihael, kaplan v Križah; Primar Ivan, kaplan na Vrhnikih; Rodič Miroslav, ekspozit v Matenji vasi; Smolnikar Luka, kurat v Šempetru; Supin Karol, župni upravitelj v Sp. Idriji; Ivan Šešek, župni upravitelj v Nemški Loki. Iz I. polovice: Dolenc Janko, kaplan v Trnovem; Jerše Valentin, kaplan v Mengšu; Klavžar Ivan, kaplan v Cirknici; Kragl Viktor, župni upravitelj na Kočevski Planini; Krhne Franc, župni upravitelj v Vavti vasi; Likar Peter, župni upravitelj na Gorah pri Idriji; Perko Ivan, župni upravitelj v Šmarjeti; Sedej Franc, kaplan v Polhovem gradcu; Šimnic Edvard, kaplan pri Sv. Petru v Ljubljani; Zupanc Andrej, stolni kaplan v Ljubljani; Žbontar Matej, kaplan na Jesenicah.

Stalni pokoj je nastopil g. Gregor Šlibar, župnik na Rudniku, in se preselil v Ljubljano, Elizabetna cesta 7.

Umrli so gg.: Franc Gornik, dekan v pok., na Ubeljskem 18. oktobra, Janez Karlin, župnik v pok., v Škofji Loki 8. novembra, Ignacij Germ, župnik tržaške škofije v pok., v Dobropoljah 8. novembra, Mihael Zupan, zlatomašnik, župnik v pok., v Sostrem 14. novembra 1915. — Priporočajo se častiti duhovščini v molitev.

Knezoškofijski ordinariat v Ljubljani, dne 25. novembra 1915.

Vsečina: 110. Dekanski shod. — 111. Pastoralne konference. — 112. Oslepeli vojaki. — 113. Plenaria indulgentia Toties Quoties die 2. Novembris conceditur. — 114. Žitna bera. — 115. Cerkevni računi. — 116. Za Bolgare. — 117. Duhovne vaje. — 118. Sammlung für das bulgarische Rote Kreuz. — 119. Vinkuliranje zadolžnic 3. vojnega posojila. — 120. Različne opazke. — 121. Slostvo. — 122. Konkurzni razpis. — 123. Škofijska kronika.

Izdajatelj kn. šk. ordinariat. — Odgovorni urednik Viktor Steska. — Tiskala Katoliška tiskarna.

